

ΕΤΟΣ 5'.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Δεκεμβρίου 1903.

ΑΡΙΘ. 24.

Ἐπιμελητὴς τῆς Συντάξεως ΚΩΝΣΤ. ΛΥΚΟΠΤΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΟΥΣ: Ἡ βραχῶδης ἄκρα Γκιουζέλ Σαράϊ.

Ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς Ἅγιος Γρηγόριος. — Τὸ μητροπολιτικὸν μέγαρον. — Τὸ φροντιστήριον.
(Ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Κ. Παπαμιχαλοπούλου).

Ἡ Ἑλλάς ὡς ΣΥΜΜΑΧΟΣ

Γ'.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἐθνῶν ἀναφέρεται εἰδὸς τι ὁμοσπονδίας λίαν ἀνώμαλον καὶ ἀνισόρροπον. Κράτος τι ἰσχυρότερον τῶν περὶ αὐτό, ἀμφιεννύμενον σκοῦφον ἐρυθρὸν καὶ κλάδον ἐλαίας φέρον, τίθησιν ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν αὐτοῦ, χρώμενον ἐν ἀνάγκῃ τῇ βίᾳ, ὡς ἔκαμεν ἡ Πρωσσία διὰ τὴν Βυβαρίαν, ἄλλα μικρότερα κράτη, ἀφεῖνον αὐτοῖς ὀνόματι μόνον τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν.

Ἡ ὁμοσπονδία αὕτη πολὺ ὀλίγον διαφέρουσα τῆς δεσποτείας οὐδὲν ἐχέγγυον ἔχει διαρκείας, ἢ, ἐφ' ὅσον, τὸ πρυτανεῦον κράτος, κατὰ βάθος ὅμως κυριαρχοῦν, διατηρεῖ τὴν πάλαι ἰσχύν, ἵνα συγκρατῇ τὴν ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθεῖσαν πολιτικὴν κατάστασιν.

Ἐν Ἀνατολῇ οὐδὲ λόγος δύναται νὰ γίνη περὶ τοιαύτης νόθου καὶ ἀμφιβόλου δημιουργίας· καὶ δι' ἄλλους μὲν σπουδαιότερους λόγους, μάλιστα δὲ διότι οὐδὲν ὑπάρχει κράτος τοσοῦτον ἰσχυρότερον τῶν ἄλλων, ἱκανὸν νὰ συλλάβῃ καὶ πραγματοποιήσῃ τὴν ἰδέαν ταύτην, χρώμενον, κατὰ τῶν τυχόν ἀπειθῶντων, τὴν ἔνοπλον βίαν.

Οἱ συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς Ἀνατολικῆς ὁμοσπονδίας ἠνόησαν πάντοτε αὕτην ἐδραζομένην ἐπὶ μόνης τῆς ἐλευθέρως τῶν λαῶν βουλήσεως καὶ τῆς ἀνεπηρέαστου αὐτῶν ἀποφάσεως, ξένην πρὸς πᾶσαν

ἐξωτερικὴν ἐπίδρασιν ἐκ μέρους οἰασθήποτε τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ μακρὰν παντὸς ἐξαναγκασμοῦ. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ θέλουσιν αὕτην καὶ καθολικὴν. Τοῦτέστι καὶ ἐν τῶν προσκειμένων ἐθνῶν, ἂν ἤθελεν ὑπολειφθῆ, ἐξ οἰουδήποτε λόγου, ἢ Ὀμοσπονδία θὰ ἐθεωρεῖτο πᾶν ἀκατόρθωτος.

Ἐρ' ὅσον λοιπὸν τὰ ὄρια τῆς ἐπιτυχίας εἶναι τόσον αὐστηρῶς διαγεγραμμένα, εὐχερὲς νὰ φθάσωμεν εἰς ἀσφαλὲς πόρισμα, ἂν ἐπειθόμεθα ὅτι κράτος τι τῶν περὶ αὐτὸ ὁ λόγος, διὰ μίαν οἰανδήτινα αἰτίαν, θὰ ἐκωλύετο νὰ συνάψῃ τοιοῦτου εἶδους σχέσεις μετὰ τῶν λοιπῶν. Ἡ ἔλλειψις θὰ ἐφανέρου εὐθὺς ἀμέσως τὴν ἀδυναμίαν καὶ θ' ἀπεδείκνυεν ὄνειρον θερινῆς νυκτὸς ὀλόκληρον τὴν περὶ Ὀμοσπονδίας καλὴν πρόθεσιν.

Εἰς ἐμέ, θιασώτην τῶν ὁμοσπονδιακῶν ἀρχῶν, φρονοῦντα ὅτι μόνον διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἢ διακανόνισις τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος καὶ ἀντίμακτος θὰ ἦτο καὶ ἔριστική, ὑπερμαχῆσαντα ἄλλως τε ὑπὲρ τῆς Ὀμοσπονδιακῆς ἰδέας πρὸ δεκαετίας διὰ σειρᾶς ἄρθρων μου δημοσιευθέντων ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Lux ἐν τῇ ἐν Σμύρνην ἐκδοδομένη ἐφημερίδι «Ἀρμονία», ἧς τότε ἤμην συντάκτης, ὀδυνηρὰ ἐπιβάλλεται σήμερον ἢ ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου. Ἄντι δὲ παντὸς ἄλλου θὰ προετίμων νὰ λάβω ὡς παράδειγμα τὸ βουλγαρικὸν ἔθνος, ἵνα δείξω τὸ σινικὸν τεῖχος, ὅπερ ὀρθοῦται ἀνά μέσον αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων, ἰδίως δὲ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἕνεκα τοῦ φυλετικοῦ φανατισμοῦ τῆς ἐπικρατήσεως, ὅστις

ώδηγησε καὶ ὠδηγεῖ αὐτὸ εἰς πράξεις δολοφονικάς, ἀγρίας καὶ ἐναντίας πρὸς τὸν πολιτισμὸν, ἂν ἄλλοι λόγοι ἀμεσώτεροι δὲν μὲ ἀπήλλαττον τοῦ ὄχληροῦ τούτου καθήκοντος.

Ἡ Βουλγαρία εἶναι ὑποτελής, οὐδὲ δύναται ὡς τοιαύτη νὰ διαπραγματευθῆ τι περὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεών της, ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ κυρίου αὐτῆς· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν πολέμον κατὰ τῆς Σερβίας κατὰ παράβασιν τῶν συνθηκῶν τὸν ἐνήργησε.

Ἄλλὰ δεδόςθω, ὅτι λαμβάνει τὴν ἀδειαν παρὰ τοῦ κυριάρχου αὐτῆς, ἢ, κατὰ τινα ἐρμηνείαν τοῦ διεθνoῦς δικαίου, ὅτι τὴν ἔχει καὶ χωρὶς νὰ τὴν ζητήσῃ, ἢ στέρησις πάλιν ἰσοτιμίας καθιστᾷ αὐτὴν ἀτίκτον καὶ τὴν ἀποκλείει ὀριστικῶς παντὸς συνδουασμοῦ. Ἡμεῖς ἄλλων κρατῶν, ἀπολαούντων πλήρους τῆς ἀνεξαρτησίας των, προσκόλλησις ὑποτελοῦς ἡγεμονίας, ἐμελλε νὰ προστρέψῃ εἰς πᾶσαν τὴν ὁμάδα τὸ ἐκείνης ἐλάττωμα καὶ ὑποβίασῃ τὸν ὅλον δεσμὸν ἐν τῇ μοίρᾳ τοῦ χολοδατοῦντος καὶ μὴ ἀρτίου μέλους. Ἄλλὰ πλὴν τῆς Βουλγαρίας καὶ ἡ Σερβία αὐτῆ, ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ ἐσωτερικά της πράγματα, ἕνεκα τῶν τελευταίων αἰματηρῶν γεγονότων ἐπὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Θρόνου αὐτῆς, ἅτινα ἐπὶ πλεῖστον ἔτι περισπῶσι τὰς μερίμνας της, ἀδυνατεῖ νὰ σκεφθῆ τι περὶ Ὀμοσπονδίας· θὰ προετίμα δ' ἴσως νὰ ἔλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς γείτονος αὐτῆ Βουλγαρίας περὶ συνάψεως συνθήκης συμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας, ἵνα ἀποτελέσῃ ἀντίρροπον κατὰ τοῦ ἑλληνορωμοῦνικοῦ συνδέσμου, ἐμπνεόμενον ὑπὸ τῆς κραταιᾶς ὁμοδόξου καὶ ὁμοφύλου ἀμφοτέραις ταύταις Μεγάλῃς Δυνάμεις καὶ συνεπῶς ὑπὸ τῆς Διπλῆς συμμαχίας. Εἰς τὴν θρυλλουμένην δὲ ταύτην προσέγγισιν ἴσως προσήρχετο καὶ τὸ μικρὸν μὲν τὸ δέμας, ἀλλ' ἰσχυρὸν τοὺς μῦς Μαυροβούνιον, οὔτινος ὁ ἡγεμὼν εἶναι ὁ καλλίτερος τῶν φίλων τοῦ Αὐτοκράτορος Πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, ὡς ὁ ἴδιος οὗτος ἐνασμενίζεται νὰ τὸν ὀνομάζῃ.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, τῆς Ὀμοσπονδίας δηλονότι ἀποδεικνυομένης σήμερον ἀνεπίκτου, προκύπτει τὸ ζήτημα, ἂν τινὰ τοῦλάχιστον τῶν ἐνδιαφερομένων ἀμέσως εἰς τὴν λύσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος κρατῶν δύναται νὰ συνομολογήσῃσι πολιτικὴν συνθήκην, ἀπ' ἐνὸς μὲν ὅπως προασπίσωσι τὰ ἐθνικά των συμφέροντα κατὰ τῶν μᾶλλον ἐπικινδύνων ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν των, δεύτερον ὅπως ἀνοίξωσιν ἐλευθερώτερον στάδιον εἰς τὰς ἐμπορικὰς καὶ κοινωνικὰς των σχέσεις καὶ τρίτον, ὅπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον, ὅπως ἀποτελέσωσιν ἀπὸ τοῦδε τὸν πυρῆνα τῆς Ἀνατολικῆς Ὀμοσπονδίας, εἴποτε αὕτη, ἐν εὐθέτῳ ἀπωτέρω χρόνῳ, ἤθελε πραγματωθῆ ὑπὸ γενικωτέραν ἔννοιαν. Οὕτως, εἰς τὸ μέλλον, αἰρωμένων τῶν προσκομμάτων, ἅτινα ἐπιπροσθῶσι σήμερον, ἴσως καταστῆ δυνατὴ ἢ προσέλευσις εἰς τὸν πυρῆνα τοῦτον καὶ τῶν ἄλλων ἐθνικότητων τῆς Ἀνατολῆς, ὅταν, σὺν τῷ χρόνῳ, κατανοηθῆ ὑπὸ πασῶν τούτων, ὅτι τὸ συμφέρον των ἔγκειται εἰς τὴν σύμπνοιαν, ὅτι ἔχουσι κοινούς ἐχθρούς καὶ με-

ταξὺ αὐτῶν καὶ αὐτοὺς τοὺς προσποιουμένους αὐτοῖς φίλων, καὶ ὅτι ὁ καλλίτερος φίλος των εἶναι τὸ δόγμα «Ἡ Ἀνατολὴ διὰ τῆς Ἀνατολῆς».

Δικαίως δὲ καὶ πολὺ φυσικῶς τὸν πυρῆνα τοῦτον κέκληνται ἤδη νὰ ἀποτελέσωσι τὰ δύο σπουδαιότερα ἐν τῇ βαλκανικῇ χερσονήσῳ κράτη, τὰ συνδεόμενα οὐ μόνον διὰ κοινῶν παραδόσεων, διὰ τῆς αὐτῆς θρησκείας καὶ διὰ προηγμένου πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ φυλετικῆς συγγενείας, καθόσον ἀμφοτέρω τὰ ἔθνη ταῦτα συγκροτοῦσι τὸν γνησιώτερον κλάδον τῆς Μεγάλῃς Ἑλληνολατινικῆς Οἰκογενείας.

Κωνσταντῖνος Λυκόρτας

Ὁ ἔγκριτος πολιτευόμενος καὶ διαπρεπὴς λογογράφος κ. Θεόδ. Φλογαίτης, μεγάλῃν τρέφωσιν πρὸς τὴν «Ἀττικὴν Ἱριδα» ἐμπιστοσύνην παρεχώρησεν αὐτῇ τὴν κάτωθι δημοσιευομένην ἀνέκδοτον μελέτην αὐτοῦ «Περὶ Κριτικῆς», ἥτις, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, εἶναι καὶ τὸ ἱμοναδικὸν ἐπὶ τοιοῦτου ἀντικειμένου δημοσίευμα ἐν τῇ Ἑλληνίδι φωνῇ.

ΠΕΡΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΥΠΟ ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ν, ΦΛΟΓΑΪΤΟΥ

Ὀλίγαι ἴσως λέξεις προφέρονται συχνότερον καὶ ὑπὸ μείζονος ἀριθμοῦ ἀνθρώπων παρὰ τὴν λέξιν Κριτικὴ, καὶ ὀλίγοι ἀνθρώποι ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχουσιν, οἵτινες δὲν ἐπιτηδεύουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὸ ἔργον τῶν κριτικῶν. Ὁ ἰατρὸς ὅστις, ἐξετάζων τὰ διάφορα συμπτώματα τοῦ νοσοῦντος, ἀποφαίνεται ἐν τέλει ὅτι διαγιγνώσκει ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἔχει τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ νόσημα, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι κρίνει· ὁ καθηγητὴς, ὅστις ἐρευνῶν κατὰ τοὺς ἐνόητους τρόπους τὰ ἀμφίβολα χωρία τῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν, ἀποφαίνεται ἐν τέλει ὅτι αὕτη καὶ οὐχὶ ἄλλη εἶναι ἡ ἔννοια, κρίνει βεβαίως καὶ οὕτως. Ὁ δικηγόρος ἢ κατηγορῶν ἢ ὑπερασπίζων καὶ εὐρίσκων ἐν τοῖς ἀμφισβητούμενοις τὸ ὀρθόν, κατάδηλον ὅτι κρίνει. Ὁ καλλιλόγος, ὅστις ἐπισταμένως μελετήσας τὸ ποίημα καὶ γοητευθεὶς ὑπὸ τῶν καλλωνῶν αὐτοῦ, ἀποφαίνεται ὅτι ἡ Ἰλιάς, ἢ Ὀδύσεια, ὁ Οἰδίπους τύραννος, ἢ Ἀντιγόνη κτλ. εἶναι θαυμάσια ποιήματα, οὐδὲν ἕτερον ποιεῖ ἢ κρίνει. Ὁ δικαστής, ὁ ἀθροῖς ἢ καταδικάζει τὸν ἐνώπιον αὐτοῦ φερόμενον κατηγορούμενον, κρίνει καταδήλως καὶ μετὰ φανεροῦ ἀποτελέσματος, ὅθεν κρίσις λέγεται καὶ ἡ δίκη καὶ ἡ ἀπόφασις καὶ κριτής ὁ δικάζων καὶ κριτήριον τὸ δικαστήριον. Ὁ κοινὸς τέλος ἀνθρώπος, ὁ κατ' ἐκάστην ἐν τῷ κοινῷ βίῳ ἐκφέρει τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ διαφόρων πραγμάτων ὅτι ἔχουσιν οὕτως ἢ ἄλλως, κρίνει καὶ αὐτός. Ὡς λοιπὸν ὁ ἐρμηνευτὴς καλούμενος νὰ ἐρμηνεύσῃ χωρίον τι δυσνοήτου ἀρ-

χαιοῦ συγγραφέως ἢ κειμένου παλαιοῦ τινος ἢ νέου νόμου, ποιεῖται χρῆσιν τῶν μέσων τῆς ἐρμηνευτικῆς πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ἀσαφοῦς, οὕτως ὁ κριτικὸς κρίνει τὰ ἀμφισβητούμενα καὶ διακρίνει ὅπου ὑπάρχει ἀμφιβολία ἢ διαφωνία αἰτία.

Παραβάλλων τις μάλιστα τὴν ἐρμηνευτικὴν πρὸς τὴν κριτικὴν, αἰτινὴς εἰσι τὰ δύο κυριώτατα μέρη τῆς φιλολογίας, παρατηρεῖ ὁμοιοτήτά τινα πρὸς ἀλλήλας. Καὶ πρῶτον ὁμοιάζουσι κατὰ τοῦτο ὅτι, ὡς εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ καθολικωτάτη ἐρμηνευτικὴ, περιλαμβάνουσα ἕκαστον ἀνεξαρτέτως σημείων σύστημα, οὕτω ἀδύνατον νὰ γίνῃ καθολικωτάτη κριτικὴ, εἰς πᾶν εἶδος συγχύσεως καὶ διαφορᾶς ἐκτεινομένη. Ἄλλ' ὡς μετὰ γενικὴν θεωρίαν τοῦ ὅλου διαστέλλονται διάφορα ἐρμηνευτικῆς εἶδη, οὕτω καὶ κριτικῆς. Καὶ ὡς εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἐρμηνεία ἄνευ ὀρισμένων ἀρχῶν, οὕτω καὶ ἐν τῇ Κριτικῇ. Ὑπάρχουσι πράγματα, ἅπερ βεβαίως καὶ ἀναντιρρήτως ἐρμηνεύονται, καὶ πράγματα ἄλλα πιθανῶς μόνον ἐρμηνεύμενα καὶ ἄλλα πάλιν ἀμφίβολα καὶ τέλος πράγματα ὅλως ἀνεξήγητα. Τοῦτο καὶ ἐν τῇ κριτικῇ. Ὑπάρχουσι βεβαίως παρερμηνεῖαι ἀτυχεῖς ἢ καὶ παντελῶς γελοιωδέσταται, στηριζόμεναι εἰς ἐλαττωματικὴν ἐτυμολογίαν. Ἀτυχὴς καταδήλως, εἰ μὴ σοφιστικὴ, εἶναι ἡ τοῦ νομοδιδασκάλου Παύλου διατεινομένου ὅτι κλοπὴ τιμωρητέα εἶναι ἢ ἐν τῷ σκότει τειλουμένη, διότι ἡ λέξις *furtum*, ἢ ἐν τῇ Λατινίδι φωνῇ ἐμφαίνουσα τὴν κλοπὴν, προέρχεται δὴθεν ἐκ τῆς λέξεως *furvus* (κελαινός, μέλας). Ἐπι καταδηλότερον γελοία εἶναι ἢ ἐν Λογίῳ Ἑρμῆ κατὰ τὸν παρελθόντα σίωνα ἀναφερομένη, καθ' ἣν τὸ πόλιν ὠχύρου (ὅπερ ἐνέφαινε ἰσχυροποιεῖ τὴν πόλιν δι' ὀχυρώσεως) ἠρμηνεύετο εἰς τὸ πόλιν ὀνομαζομένην Ὠχύρου. Ἐπίσης γελοία ἢ παρερμηνεῖαι τοῦ ὄνους ἀλέτας ἐρμηνευθέντος γαδάρους ἀλατισμένου. Ἄλλ' ὁμοίως ὑπάρχουσι καὶ κρίσεις παντελῶς γελοῖαι. Τοιαῦται π. χ. ἤθελον εἶναι ἡ κρίσις ὅτι ἡ ρίς τοῦ ἀνθρώπου ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα χρησιμεύῃ εἰς ἀπόθεσιν τῶν ὀμματοκαλιῶν ἢ ἵνα δέχεται, τρυπωμένη, στολίδια, ὡς παρὰ τοῖς ἀγρίοις, ἢ ὅτι τὰ ὦτα ἐπλάσθησαν διὰ τὰ ἐνώτια, οἱ πόδες διὰ τὰ ὑποδήματα κλπ. Καὶ ἐνίοτε ἴσως κρίσεις ἄτοποι ἐκφέρονται καὶ ὑπὸ κριτικωτάτων συγγραφέων, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι οὔτε ἡ ὑγιὴς κρίσις ἀποσοβεῖ αἰεποτε τὰς κριτικὰς παρεκτροπὰς. Ἀλλὰ τὸ νὰ θελήσῃ τις νὰ καταδικάσῃ τὴν ἐρμηνευτικὴν διὰ τὰς παρερμηνεύσεις καὶ τὴν κριτικὴν διὰ τὰς στρεβλὰς κρίσεις, ἤθελεν εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ νὰ δεχθῆ τὸν νόμον τοῦ Μωάμεθ, ὅς ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν τοῦ οἴνου, διότι ἡ κατάχρησις φέρει μέθην· καὶ τότε δὲν μένει πρᾶγμα ἐν τῷ κόσμῳ, ὅπερ κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην δὲν πρέπει νὰ ἀποβληθῆ, διότι οὐδὲν ὑπάρχει, ὅπερ δὲν ὑπόκειται εἰς κατάχρησιν. Δυνατὰί τις μάλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ κατάχρησις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ παρακολουθεῖ κατὰ κανόνα τὴν χρῆσιν.

Ἐν τῇ ἐρμηνευτικῇ πλειστάκις ἡ ἀσάφεια καὶ αἱ δυσκολαὶ προέρχονται ἐκ τῆς λέξεως καθ' ἑαυτὴν ἢ ἐν ἐπιπλοκῇ λαμβανομένης, ἐκ παροιμίας, ἐξ ἔθους, ἐκ παντὸς τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων. Περίεργον εἶναι νῦν ἐξετάσαι πόθεν προέρχονται αἱ διαφοραὶ καὶ αἱ διαφωναὶ τῶν ἀνθρώπων, ὧν εἰς λύσιν ἀπαιτεῖται ἡ κριτικὴ. Ἐν τῷ κοινῷ βίῳ πολλάκις ἐξ ἀπάτης, ἐκ δόλου, ἐκ μογηρίας, οὐ θέλοντες νὰ ὁμολογήσωσι τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ δίκαιον, ἕως οὐ ἀναγκασθῶσιν ὑπὸ δυνάμεις ἀνωτέρας, ὅποια ἐστὶν ἡ Ἀρχή. Ἄλλοτε ἐκ μικροφιλοτιμίας, ἐκάστου θέλοντος νὰ

ἐπιδείξῃται λόγου δεινότητά· καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐκ κακῆς νοήσεως τῶν λέξεων, π. χ. ἡ λέξις *μῆν* ἐκλαμβάνεται καὶ ἐπὶ σεληνιακῆς περιόδου καὶ ἐπὶ ἡλιακοῦ δωδεκατημορίου τῆς ἡλιακῆς περιστροφῆς. Ὡσαύτως καὶ τὸ Ἔτος. Δυνατὸν λοιπὸν νὰ φιλονεικήσωσι δύο ἀνθρώποι περὶ ἀριθμοῦ μηνῶν ἢ ἐτῶν καὶ ἀμφοτέροι νὰ ἔχωσι δίκαιον. Οἱ Ἀθηναῖοι ἤριζον περὶ Φιλίππου περὶ τῆς Ἀλονήσου ἂν ὁ Φίλιππος ἐδίδεν αὐτὴν ἢ ἀπέδιδε.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς πράγματα ὑψηλότερα, εἰς ἐπιστημονικά. Πολλάκις ἡ διαφωνία προέρχεται ἐκ πραγματικῶν, πλειστάκις δ' ἴσως ἐκ λεκτικῶν αἰτιῶν. Ἐὰν λάβωμεν ὡς παράδειγμα τὰς λέξεις Θεός, ἀρετή, δίκαιον, ἰδέα, ἐπιστήμη, ἕκαστος σχεδὸν ὡς ἔχει φύσεως, ἀναπτύξεως, θρησκευτικῶν ποιοτήσεων κλπ., προσάπτει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον διάφορον εἰς αὐτὰ ἰδέαν, καὶ δυνατόν νὰ ἐρίζωσιν αἰωνίως, ἐὰν μὴ συμφωνήσωσιν εἰς τὸ ἀκριβὲς καὶ ὀρισμένον τῆς ἐννοίας ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω. Ἄλλην ἔννοιαν ἔχει βεβαίως ὁ ληστής περὶ τοῦ δικαίου καὶ ἄλλην ὁ φιλήσυχος καὶ φιλόνομος πολίτης. Ἄλλην ἀρετὴν ὑπολαμβάνει ὁ Χριστιανός, ἄλλην ὁ εἰδωλόλατρης καὶ ἄλλην ὁ Μωαμεθανός ἢ ὁ Ἑβραῖος. Ἔως οὐ δὲν συμφωνήσωσι κατὰ ποῖαν βᾶσιν καὶ ἀρχὴν πρέπει νὰ ὁρισθῆ τὸ πρᾶγμα, δυνατόν νὰ ἀλληλομαχῶσιν ἀδικαίπτως.

Ἡ ἐρμηνευτικὴ, ἀρξάμενη κατὰ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι ἐκ τῆς ἐξηγήσεως τῶν χρησμῶν, τῶν αἰνιγμάτων, τῶν ἀπολόγων κλπ., μετηνέχθη ἔπειτα εἰς τὰ δύσκολα καὶ ἀσαφῆ χωρία τῶν συγγραφέων καὶ ποιητῶν. Ἐπειτα καὶ εἰς πᾶν ἄλλο εἶδος συγγραφέων, μάλιστα δὲ τῶν νόμων τὴν ἐρμηνείαν καὶ οὕτως ἐμορφώθη ἐπιστήμη πλατύτατον κύκλον ἔχουσα καὶ εἰς παντὸς εἶδους ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων ἐρμηνείαν ἐκτεινομένη. Ἐντεῦθεν δὲ τὰ διάφορα εἶδη τῆς ἐρμηνευτικῆς, οἷον ἡ ἱερὰ ἢ ἐκκλησιαστικὴ ἐρμηνευτικὴ, ἡ νομικὴ ἐρμηνευτικὴ, ἡ φιλολογικὴ ἐρμηνευτικὴ κτλ.

Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν τῇ κριτικῇ. Ἐχει καὶ αὕτη, ὡς ἡ ἐρμηνευτικὴ, τὰς ἰδίας ἀρχὰς ἐξ Ἑλλήνων. Κριτικοὶ ἐκαλοῦντο ἐν γένει οἱ φιλόλογοι. «Κριτικούς καλοῦσι τοὺς κατὰ τὴν γραμματικὴν εἰδότας κρίνειν τὰ ποιήματα.» Ἡ γραμματικὴ δηλαδὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις περιελάμβανε καὶ τὴν κριτικὴν καὶ τὴν ἐρμηνευτικὴν, ἀναλογοῦσα τρόπον τινα εἰς τὴν ἔννοιαν ἔχει ἀπὸ τινος γενικῶς ἢ λέξις *φιλολογία*. Ἡρξάντο δὲ ἡ μᾶλλον ἀνεπτύχθη παρ' ἀλεξανδρεῦσι. Παρ' αὐτοῖς ἀνεφάνησαν οἱ δοξάζοντες ὅτι ἡ Ὀδύσεια δὲν ἦτο τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ποίημα, ὡς ἡ Ἰλιάς. Οὗτοι ἐκαλοῦντο *χωρίζοντες*. Ἀρξάμενη δὲ ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων μετηνέχθη ἔπειτα καὶ εἰς πᾶν ἄλλο συγγραμμάτων καὶ ποιημάτων εἶδος. Καὶ οὕτως ἔχομεν τὴν κριτικὴν ἐξετάζουσαν κατὰ πόσον ἐδημοσιεύθη ἀληθὲς καὶ πότε ἐδημοσιεύθη νόμος τις, ὅπερ ἔχει μεγίστην πρακτικὴν σημασίαν, διότι ἰσχύει ἢ δὲν ἰσχύει νόμος τις, καθ' ὅσον ἐδημοσιεύθη κατὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν χρόνον. Οὕτω παρ' ἡμῖν ἐν ᾧ μετὰ τὸ διάταγμα τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835 πολλοὶ ἐφρόνουσι ὅτι ἰσχύουσι παρ' ἡμῖν αἱ Νεαρκί Λέοντες τοῦ σοφοῦ, ὡς αὐτοκρατορικὰ διατάξεις, ἕτεροι διετείνοτο ὅτι, ἐκτὸς δύο ἢ τριῶν ἐν τοῖς Βασιλικῶς περιεχομένων, αἱ λοιπαὶ δὲν ἰσχύουσι, διότι καὶ ἀληθὲς ἂν ὑποτεθῆ ὅτι ἡ δημοσίευσίς τῶν Βασιλικῶν ἐγένετο, ὡς τινες ἀξιοῦσι, κατὰ τὸ ἔτος 886, κατ' αὐτὸ δηλαδὴ τὸ ἔτος τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τοῦ Λέοντος, ἥτοι πρὸ τῶν Νεαρῶν αὐτοῦ, ἐγένετο ὁμοῦ καὶ δευτέρω αὐτῶν ἐκδοσίς μετὰ προσθηκῶν καὶ ἀφαιρέσεων μι-

κρὸν πρὸ τῆς τελευταίας τοῦ Λέοντος ὑπ' αὐτοῦ τούτου καὶ τοῦ Κωνσταντίνου υἱοῦ αὐτοῦ· δὲν δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὅτι διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 23 Φεβρ. 1835 προϋτίθετο ὁ νομοθέτης νὰ δώσῃ ζῶνι εἰς νόμους ἀπολέσντας τὴν ἰσχὺν αὐτῶν πρὸ τοῦ τέλους τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ὅποιοι καὶ αἱ Νεαραὶ τοῦ Λέοντος. Ἐχομεν δηλαδὴ τὴν κριτικὴν ἐφαρμοζομένην εἰς τὴν ἐπιστήμην τῶν νόμων καὶ κελεύουσιν τὶς διατάξεις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρὰ καὶ τίς οὐχί. Ἐπίσης ἔχομεν τὴν κριτικὴν ἐξετάζουσαν κατὰ πόσον τοῦτο ἢ ἐκείνο τὸ ἱερὸν τῆς ἐκκλησίας βιβλίον εἶναι γνήσιον καὶ ἐπομένως ἄξιον τυρῆς πίστεως καὶ ἔχον κύρος ἢ μὴ γνήσιον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐστερημένον κύρους. Οὕτως οἱ Ἀποστολικοὶ κανόνες, οὓς ἡ πλειοψηφία τῶν ἁγίων Πατέρων ἀναγνωρίζει ὡς γνήσιους καὶ θεοπνεύστους, ἐθεωρήθησαν ὑπὸ διαφόρων κριτικῶν θεολόγων ὡς μὴ ἔχοντες ἀναμφισβήτητον κύρος, τὸ μὲν διότι ὁ θεὸς Ἰερώνυμος, ὁ πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων ἐπιμελέστατος παρρητητής, οὐδεμίαν ποιεῖται μνείαν τῶν κανόνων αὐτῶν, τὸ δὲ διότι ἡ ἐν Λαοδικεῖα Σύνοδος ἀπεσιώπησεν αὐτούς, ἐν τῷ κανονισμῶ τῶν ἐνδιαθῆκων βιβλίων τῆς Γραφῆς τάξασα μόνον τὰς αὐτογράφους τῶν ἁγίων ἀποστόλων συγγραφάς. Ἐχομεν ἄρα τὴν κριτικὴν ἐφαρμοζομένην καὶ εἰς τὴν ἱερὰν ἐπιστήμην τῆς θεολογίας καὶ καθοδηγοῦσαν τί ἐκ τῶν κανονικῶν βιβλίων εἶναι τὸ γνήσιον καὶ θεοπνευστον καὶ τί τὸ μὴ γνήσιον.

Ἀπανταχοῦ ἄρα εἰσχωρεῖ κριτικὴ, ἀποτελοῦσα καταδῆλως τὸ κυριώτατον μέρος τῆς ἐν γένει φιλολογίας. Διὸ προβάλλονται εἰς ἐξέτασιν καὶ μέλητην τὰ ἐξῆς ζητήματα. Α' Ἔστι δυνατόν νὰ δοθῇ γενικὴ ἰδέα τῆς κριτικῆς. Β' Ποία τις αὐτῆ καὶ ποσαπλῆ. Γ' Ποία τις ἡ φιλολογικὴ λεγομένη κριτικὴ. Δ' Ποσαπλῆ ἐστὶν αὕτη καὶ ποῖον ἐκάστης τὸ ἔργον καὶ Ε' Τίνες οἱ κυριώτεροι αὐτῆς κανόνες; Περὶ τὴν δυνατόν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων στραφήσεται ἡ παροῦσα περὶ κριτικῆς σύντομος ἡμῶν μελέτη.

Ζήτημα πρῶτον

Ἔστι δυνατόν νὰ δοθῇ γενικὴ ἰδέα τῆς κριτικῆς; Ἐτέροις ὁρήμασι τί ἐστὶ κριτικὴ ἐν γένει; Καὶ ἐνταῦθα ἀνάγκη νὰ ἀναδράμωμεν, ὡς ἐν τῇ ἐρμηνευτικῇ, εἰς τὴν ῥίζαν τῆς λέξεως καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πράγματος, διότι, ὅσον καὶ ἐν ἀπεμακρύνθη τοῦ κύκλου τῶν ἀρχαίων, πάντοτε ὅμως διετήρησε τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἐν πολλοῖς δὲ οὐδὲ προέβη ὅπως περαιτέρω. Δὲν συνέβη φερ' εἰπεῖν εἰς τὴν κριτικὴν ὅ,τι εἰς ἄλλας ἐπιστήμας. Ἐν τῇ πολεμικῇ π. χ. κατ' ἀρχὰς φυσικῶ τῶ λόγῳ ἐπολέμησαν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἀλλήλους διὰ τῶν χειρῶν, ἥτοι τῆς πυγμῆς, ὅθεν καὶ πυγμὴ (λατ. pugna) ἢ μάχη, ὡς τὰ ζῶα διὰ τῶν δηγμάτων καὶ θηλῶν, αἵτινες ἦσαν αὐτῶν τὰ ὄπλα. Ἐπειτα εὐρῆκαν σφενδόνας, πέτρας, δόρατα κλπ. καὶ τελευταῖον πυροβόλα διάφορα· ὥστε, ἐὰν παραβάλωμεν τὴν ἐν τῷ νῦν πολεμικῇ πρὸς τὴν ἀρχαίαν, εὐρίσκομεν ὅτι μόνον τὸν σκοπὸν ἔχει κοινὸν τοῦ νικῆσαι τοὺς ἐναντίους, τὰ μέσα ὅμως ἐγένοντο διαφορώτατα. Τούναντιον ἐν τῇ κριτικῇ διετηρήθησαν πολλοὶ κανόνες καὶ οἱ ἀρχαῖοι κριτικοὶ εἶναι ἐν πολλοῖς οἱ μόνον ὁδηγοί. Ἀληθές ὅτι ἐν πολλοῖς οἱ ἀρχαῖοι κριτικοὶ ἀδιακρίτως ἐξωθέλιζον ἢ καταδικάζον στίχους ἢ μέρη ποιημάτων ὀλόκληρα, ἀλλὰ καὶ οἱ νεώτεροι δὲν ἐδείχθησαν πάντοτε κατὰ τοῦτο συνετώτεροι.

(ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

(Ἐκ τῆς τελευταίας ἐπισήμου ἀγορεύσεως τοῦ κ.

Χρ. Ἡλιοπούλου ἐν τῇ φιλολογικῇ συνλεύσει.

(Ἴδε προηγ. φύλλον)

... Ἐνώπιον λοιπὸν τῆς ἐπισήμου πολιτείας καὶ τοῦ ἐλευθέρου ἐθνικοῦ βίου, διγλωσσία οὔτε ἀναγνωρίζεται οὔτε ἐπιβάλλεται, διότι τοῦτο εἶναι ζήτημα παιδείσεως καὶ ἀναπτύξεως, ἀφοῦ ἡ προτίμησις δὲν ἀποφασίζῃ ἐν συγκρίσει τῶν ἀνομοίων καὶ ἀνίσων.

Καὶ ὁ λαὸς, κατ' ἀκολουθίαν, δὲν καλεῖται ὅπως τὴν καθαρεύουσαν προτίμησῃ ἢ τὴν δημοτικὴν. Τοῦτο δύναται ὁ γνωρίζων ἀμφοτέρας νὰ πράξῃ· ἀλλ' ὁ λαὸς γνωρίζει μὲν τὴν διάλεκτον τὴν ἐκ συννηθείας ἐν τῇ ἀπαιδέυτῳ ζῶῃ καθιερωθεῖσαν, ἀγνοεῖ δὲ τὴν τῆς παιδείσεως. Οὕτω δέ, ὅταν γενικὴ ταύτης ἐξάπλωσις κατορθωθῇ καταργοῦσα τὴν γλῶσσαν τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ καθημέραν βίου, τότε καὶ ὁ λαὸς μὴ διασπρόμενος ἀφ' ἑαυτοῦ ἐν φυσικῇ τάσει τῆς προόδου, θέλει προτιμήσῃ τὴν γλῶσσαν, ἣν ὁ τυχὼν μορφώσεως χρησιμοποιεῖ.

Τοῦ ζητήματος δ' οὕτω, ἐπ' ἐσχάτων ὀξυτέραν προσλαβόντας φάσιν, πάντοτε ἐν τῷ σταδίῳ τῆς περιορισμένης αὐτοῦ δράσεως, καθ' ὅσον οὐδεὶς ἀπολύτως ἀνεκαλύφθη ποτὲ ἢ ὑφίσταται ἤδη κίνδυνος τοῦ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ μία ὀλόκληρος πνευματικὴ πρόοδος καὶ ἀποκρῦξῃ τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς ὑπαρξίν, ὡς ἠθικὴ δύναμις μεγάλου πολιτισμοῦ, δέον νὰ προληφθῶσιν ἐνδεχόμεναι περιπλοκαὶ ἐν τῷ μέλλοντι, αἵτινες ποικίλας ἀνισορροπίας καὶ δυσαρμονικὰς παρεκκλίσεις ἐν τῇ καθόλου ἐθνικῇ φιλολογίᾳ εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργήσωσι.

... Ἀλλὰ τίς παρακωλύει ἐν τῷ σταδίῳ αὐτῆς τὴν δημοτικὴν νὰ διασωθῇ ἐξωραϊζομένη, καὶ προσλαμβάνουσα πᾶν ὅ,τι τῇ ἀνήκει, νὰ ἐπανακτήσῃ πᾶν ὅ,τι τῇ ἀφῆρέθη; μόνον ἢ τῇ ἀνεκτικότητι ταύτης ὀργιάζουσα κατὰ τῆς καθαρειούσης χυδαία νὰ ἐξοντωθῇ κακὴν κακῶς, δι' ἐθνικοῦ ἀφορισμοῦ, διὰ τῆς ἐσχάτης περιφρονήσεως, καὶ τῆς ἐξευτελιστικωτέρας ἀποδοκιμασίας.

Ἡ χυδαία, ἥτις παρήγαγε τὸ ἀπαίσιον γλωσσικὸν κρᾶμα, τὸ ἐλεεινὸν τοῦτο βανασούργημα τῆς παρεφθαρμένης καὶ διαστραφείσης δημοτικῆς· ἢ ἀποτρόπαιος αὕτη ἀθλιότης· ἢ παραφρόνων κεφαλὰς εἰροῦσα ἵνα ἐγκαθιδρυθῇ ὡς τερατολόγος ἀνοσιότης.

Χυδαῖσμος δ' ἐν τῇ γλώσσῃ σημαίνει βαρβαρότητα ἐν τῷ χαρακτήρι, ἀγριότητα ἐν τῷ ἦθει, ταπεινώσιν καὶ δουλισμὸν καὶ τύφλωσιν καὶ ἔλλειψιν ἀγωγῆς ἐν τῷ καθόλου βίῳ,

Χυδαῖσμος διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν εἶναι εἰδὸς τι ἀτιμίας καὶ προδοσίας, ὅπερ οὐδ' αὐτοὶ οἱ Βούλγαροι ἐσκέφθησαν ποτε νὰ διαπράξωσι καθ' ἡμῶν, ἀρνούμενοι ὅτι ἔχομεν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως ἀρνοῦνται ὅτι ἔχομεν ἑλληνικὴν Μακεδονίαν!

Χυδαῖσμος εἶναι τὸ οἰκτρότερον φιλολογικὸν κάθαρμα. ἀνάξιον τῶν ἀπογόνων ἐκείνων, οἵτινες ἐπλασαν τὴν γλῶσσαν, ἣν καὶ αὐτὸ τὸ πάνθεον ἐζήλευσε.

Οἱ Οὐρανῖνες τότε ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τῶν γλῶσσαν καταληπτῆν· ἐνῶ ἤδη ἡμεῖς οὐχὶ εἰς τὸν Ὀλυμπον τῆς ἀρμονίας ταύτης τὴν ἠχὴν ἀνυψοῦμεν, ἀλλ' εἰς τὸν Καϊάδαν διευθύνομεν ὡς σχολαστικὸν βαττολόγημα ἵνα ὀμιλήσωμεν ὡς οἱ τελευταῖοι μιᾶς ἀγρίας βλαχικῆς στρούγκας τσομπάνηδες.

... Ὁ καιρὸς πλέον ἤγκικε τῆς ἰδρύσεως μεγάλου φιλολογικοῦ κέντρου, μέχρις ὅτου ἢ εἰμαρμένη εὐδοκοῦσα ἀνοίξῃ τὰς χρυσᾶς τοῦ Σιναίου μεγάρου πύλας.

Κέντρον, ἐλέγχοντος καὶ ἀποφαινομένου ὡς φιλολογικῆ ἀθθεντία, προλαμβάνουσα μὲν τ' ἀτοπήματα, καθοδηγοῦσα δὲ καὶ φωτίζουσα πρὸς σῶφρονα πνευματικὸν βίον.

Καθορίζουσα ἐν συστηματοποιήσει σοβαρᾶς φιλολογικῆς ἐργασίας, καὶ τὰ ταῦτα συμπαρομαρτοῦντα, καὶ καθιεροῦσα τὰς μεγάλας ἀρχὰς τοῦ γνησίου ἑλληνος λόγου, ὡς δόγματα ἀνεγνωρισμένα καὶ ἀνεπίδεκτα διαστρωφῆς, προβῆ εἰς μελέτην πρὸς ἀποκάθαρσιν παντὸς βορβορώδους ἴχνους καὶ ἀπαλλαγὴν πάσης γλωσσικῆς ἀκοσμίας, καὶ καθυποδείξῃ τὴν ἐθνικὴν ἀνάγκην καὶ τὸ πανελλήνιον συμφέρον ἀκλονήτως ἐξυπηρετοῦσα ὀρισμένον πρόγραμμα φιλολογικῆς παραγωγικότητος, ἥς τὰ προϊόντα νὰ τιμῶσιν ἐπαξίως τὰ ἑλληνικὰ γράμματα.

Πάντες δ' οἱ ὑγιεῖς τούτων ἐργάται συνασπιζόμενοι ἐν κοινῇ συνεργασίᾳ ἀρτίων φιλολογικοῦ καθεστώτος, σὺν τῷ χρόνῳ θέλουσι καταδείξῃ τὴν σωτηρίαν τοιοῦτου ἰδρύματος ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου τοσοῦτον, ὥστε ἡ θλιβερά σιγὴ τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ Πανεπιστημίου ἀριστοτεχνικοῦ μεγάρου νὰ μὴν ἐμπνέῃ πλέον ἀνιαροῦς καὶ στυγνοῦς εἰς τοὺς κλινοὺς Ἱερεμίας στοχασμοῦς, οἵτινες μετὰ τῶν δοκιμασιῶν τῆς μὴ ἀποθνησκούσης πατρίδος, θρηνοῦσι καὶ τὰς περιπετείας τῆς μὴ ἀποθνησκούσης γλώσσης.

... Τοῦ ἑλληνος λόγου αἱ πολῦτιμοι καὶ πλούσαιο ἀρεταὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς ἔλεγχον ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, τῶν ἐποχῶν, καὶ τῶν συμπερόντων.

Καὶ χιλιετηρίδες ἐὰν διέλθωσι, τοῦ Παρθενῶνος ἢ ἀθάνατος αἶγλη, οὐδόπως ἐν τῷ περιβάλλοντι ἀλλοιούμενη, θέλει διατηρῆ τὸν ἀρχικὸν τύπον τοῦ φωτεινοῦ κλέους, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν ὀντίληψιν βεβαίως, ἀλλως θὰ μφανίζονται πρὸ τῆς διαυγούς τοῦ ἀνεπτυγμένου διανοίας, καὶ κατ' ἄλλον τρόπον θὰ γίνηται καταληπτὴ ἢ ἀριστοτεχνικὴ αὐτοῦ μεγαλειότης παρὰ τῷ ἀγραμμάτῳ ἀμφοτέρων ὅμως ἐν τῇ ἰδίᾳ συναισθήσει ἀναγνωριζόντων ἐν τῷ ἀριστουργήματι ὄν ὑπερφύς καὶ μοναδικόν.

Ἐνεία οὕτως ἢ πεποίθησις πρὸς τὰ ἐξαιρετικὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης φαινόμενα· διότι ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους οὐδὲν εἶναι δυνατόν τοῦ ἀρχαίου του κάλλους ν' ἀπωλέσῃ, καὶ

ἐπομένως οὐχὶ ἀντίθετος ἢ ἐντύπωσις δι' αὐτὸν ἐκ μέρους τοῦ τότε ἀγωνισμοῦ τῆς θριαμβεύσεως Ἄλτεως, καὶ τοῦ ἤδη προσκυνητοῦ τῶν ἱερῶν τῆς συντριμμάτων.

Τοιαύτης φύσεως ζητήματα δὲν ὑποδεικνύουσιν ἀνάλυσιν, διότι καθίστανται γελοῖα, καὶ μάλιστα ὅταν προκύπτῃ ἐν μέσῳ τῆς φιλολογικῆς χάβρας ἢ ἀναλογοῦσα γνώμη, ὅτι, ἐπειδὴ τὸν Παρθενῶνα ὁ λαὸς ἀγνοεῖ, ἀνάγκη νὰ κατασκευασθῇ μία μετάφρασις τούτου, τῶν τινά, καὶ οὕτως ἀντὶ νὰ ὀδηγήσωμεν τοῦτον πρὸ τοῦ μεγαλουργήματος, νὰ σμικρύνωμεν ἐκείνο εἰς ἐν γύψινον ὁμοίωμα μετὰ τῆς ἀνιέρου ἐπιγραφῆς «ὁ Παρθενός», καὶ προσάγομεν πανταχοῦ εἰς τὰς λαϊκὰς σχολὰς πρὸς διδασκὴν καὶ μόρφωσιν!

... Καὶ τὴν ἴδρυσιν τοῦ μεγάλου τούτου κέντρου παγιοῦντες μὲν, χωρὶς ὁ ὄγκος τοῦ σκοποῦ τοὺς πρώτους ν' ἀπογοτεῦσθαι θεράποντας, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ τελειοποιούντες, θέλομεν ἐπεκτείνῃ τὰ δικαιώματα καὶ τὴν δικαιοδοσίαν του τοσοῦτον, ὥστε νὰ καθυποτάξῃ ὑπὸ τὸ σεπτὸν αὐτοῦ σκῆπτρον πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον.

Καὶ τότε βεβαίως θὰ ἐκλείψῃ πᾶς κίνδυνος, ὃν θὰ ἰδύνατο νὰ παραγάγῃ μία ἀτελεῦτης τῆς σημερινῆς διαμάχης συνέχεια, καθ' ἣν, καὶ ἀπὸ τῆς πολυδαίδαλου Φραγκικῆς μεγαλονόλεως, ὀπόθεν τὰ πλούσια προλαμβάνομεν τῆς διαφθορᾶς κεφάλαια, τὰ ἀφθόνως ὡς χρυσορροῶς διασπειρόμενος ποταμὸς πανταχοῦ, εἴτε ὑπὸ τύπον τέχνης ἀναιδούς, ἢ ὑπὸ τὸ πρόσχημα φιλολογίας διεφθαρμένης, ἢ ὑπὸ τὸ ἀπατηλὸν περιβάλλυμα πολιτισμοῦ αἰσχροῦ καὶ ἀκολάστου· ἀπὸ τοῦ ἀποτυφλωτικοῦ, λέγω, ἐκείνου φάρου τῆς Δύσεως, δὲν θὰ κομίζωνται τοῦ λοιποῦ τὰ ἀγέλαμα καὶ τὰ φηρμάνια τοῦ ἐν τῷ σαγηνευτικῷ ἐκείνῳ φωτί, τῷ αἰχμαλωτίζοντι τοὺς περιπλανομένους, ζῶντος γνωστοῦ ἀνθρωπάκου, ὅστις, ἐν περισσῇ φιλολογικῇ αὐθαδεῖᾳ, μεταβαλλόμενος εἰς γίγαντα ἐν τῇ τεθολωμένῃ αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν νάνων φαντασίᾳ, καὶ οὐδὲν μέτριος τῆς σήμερον λαβὼν μάθημα παρὰ τῆς πατρίδος, ἥτις τὸν ἀνέχεται, ἀτιμάζοντα τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ὑπαρξίν, προγράφει μὲν καὶ ἐπικηρύττει φιλόλογους καὶ λογογράφους, ἀφορίζει δὲ ἢ συγχωρεῖ ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, καὶ ὡς ἀλανθαστος τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας Πάπας, ὁ ἀνοήτων ἀνοητότατος, ἐπιζητεῖ, τίποτε περισσύτερον, ἢ τὸ νὰ καθυποτάξῃ ἐκείνην, ἀερώδῃ ἐνίοτε ἐπιχειρῶν τὰ ξείδια, καὶ παιδαριώδεις προκηρύσσων διαγωνισμοῦς, εἰς τὸ χάος τῆς πλάνης, ἀνερματίστως τῇ δε κάκεισε φερόμενος μετὰ τοῦ πιστοῦ του ἐπιτελείου, οὐ ἢ κουφότης καὶ ἢ ἐλαφρότης εἶναι ἴση ἐν τιμῇ, ὄγκῳ καὶ βάρει πρὸς τὴν τυχοῦσαν κενὴν κολοκύνθη.

(Ἐπεται τὸ τέλος, ἢ ἀποστροφή πρὸς τὸν Αἰσχύλον).

VICTOR HUGO

ΕΚ ΤΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ ΤΟΥ "ΛΥΚΑΥΓΟΥΣ", ΤΟ ΙΔ'.

"Α, μὴ ὑβρίζετε ποτὲ γυναῖκα, ἥτις πίπτει!
Τίς οἶδ' ἐκ τίνος συμφορᾶς ἢ τλήμων ὑποκύπτει!
Τίς οἶδε πόσον ἢ ψυχὴ ἐπάλασεν ἐκείνης
κατ' ἀνοικτίρμονος ἐχθροῦ—τῆς ἐπαράτου πείνης!
Καθ' ὃν καιρὸν ὁ ἄνεμος τῆς κακοδαιμονίας
διέσειε τὰς ἱερὰς κρηπίδας τῆς καρδίας,
τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἔτυχε νὰ ἴδῃ ὃν τοιοῦτον,
πρὶν ἀποβάλλῃ τέλεον τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον,
κρεμάμενον ἐπὶ μακρὸν ἐκ τῶν κατηραμένων
κρημνῶν τῆς πείνης δι' ἰσχνῶν χειρῶν, ἐξηγτη-
[μένων,
ὡς βλέπομεν μετὰ βροχὴν ὑπὸ φλοῶν κλαδίου
ἀγνήν σταγόνα, ἔμπλεον φωτὸς ἐπουρανίου,
σταγόνα, ἥτις σείεται, τῶν φύλλων σειομένων,
καὶ τρέμει, καὶ τελεῖ ἐκεῖ ἄγῶν ἀπεγνωσμένον,
σταγόνα, ἥτις ἔπεσεν, οἱ κλάδοι ἂν σεισθῶσιν,
ἀδάμας πρὸ τῆς πτώσεως, πηλὸς μετὰ τὴν πῶσιν!

"Ἡμεῖς οἱ ἄνδρες πταίομεν, καὶ τῶν ἐνόχων τούτων
σὺ εἶσαι μᾶλλον ἔνοχος ὁ κεκτημένος πλοῦτον!
Σὺ πταίεις καὶ ὁ ἄφωνος συμπράκτωρ, ὁ χρυ-
[σός σου!
"Ἄλλ' ὁ πηλὸς διατηρεῖ τὸν σταλαγμὸν τῆς δρόσου
τῶν νεφελῶν, καὶ ἡ ῥανίς, ἢ πρὶν ἀδάμας, ἴνα
καὶ πάλιν λάβῃ πάναγρον ἀδάμαντος ἀκτίνα,
ἀρκεῖ, ὡς ἴν' ἀνέλθῃ πᾶν εἰς τοῦ φωτὸς τὸν θρόνον,
ἀκτίς ἡλίου ἢ ἀκτίς χρυσοῦς ἀγάπης μόνον!

Σταμάτιος Δ. Βάλλης

Η ΕΙΚΩΝ

"Ἐμπρὸς εἰς τὸ γραφεῖον μου, ἄνωθεν σωρείας βι-
βλίων βλέπω κάθε πρωὶ τὴν εἰκόνα τῆς φίλης μου
πλησίον τοῦ ἡμεροδείκτου. Τί εὐμορφα ποῦ μειδιᾷ!
Μόλις ἐξυπνήσω, αὐτὴν ἀντικρύζω· καὶ αἰσθάνομαι
ἕνα σφρίγγος νὰ με ἐνδυναμῶνῃ καθ' ἕλην τὴν ἡμέ-
ραν. Τί πρόσωπον χαριτωμένον, τί μάτια, ἀλλὰ
πρὸ πάντων τί χεῖλη, αἰωνίως γελαστά!

Προχθὲς ἐξύπνησα πολὺ δύσθυμος. Ὁ οὐρανὸς
συννεφωμένος, εἶχε συννεφώση καὶ τὴν ψυχὴν μου.
Πλησιάζω εἰς τὸ γραφεῖόν μου, χωρὶς νὰ κυττάζω
τὴν εἰκόνα.

"Α ζωὴ καὶ αὐτή! Δὲν περνοῦν καθόλου, μὰ

καθόλου αὐταὶ αἱ ἡμέραι...

Πῶς νὰ περάσουν δι' ἐκείνον ποῦ ἀγαπᾷ! Καὶ μὲ
ἀγανάκτησιν διὰ τὴν ἀργοπορίαν τοῦ στροβίλου τῆς
ζωῆς, κυττάζω τὸν ἡμεροδείκτην ὁ ὅποιος εἰς τὸ
πεῖσμα μου δεικνύει χαιρεκάκως τὴν... χθεσινήν
ἡμερομηνίαν.

"Ὁρμῶ διὰ νὰ ἀποσπάσω τὸ φύλλον τοῦ ἡμεροδεί-
κτου καὶ ἀπαλλαγῶ τοῦ ἐφιάλτου ἐκείνου. Καὶ ἐν
τῇ ὀρμῇ μου συμπαρασύρω τὴν φωτογραφίαν τῆς
καὶ σχίζω τὴν ἄκραν τῆς μειδιώσης φίλης μου.
"Ἀλλοίμονον! Τὸ ἴνδαμά μου ἠκρωτηριάσθη...

Μὲ λύπην ἄρρυτον περιβάλλω διὰ βλέμματος
ὀργισμένου τὴν εἰκόνα ἄλην.

Ὁ οὐρανὸς ὁ συννεφωμένος ἤγωνε τὴν λύπην του
μὲ τῆς ψυχῆς μου τὸν πόνον. "Ἄλλ' ἀδιάφορον πρὸς
τὰς δύο θλίψεις, τὸ πρόσωπον τῆς φίλης μου ἄθι-
κτον ἐξηκολούθει νὰ μειδιᾷ στωικώτατα, νὰ γελᾷ
σχεδόν, ἀθώτατα, ὡς νὰ μὴ εἶχε ξεσχισθῆ, ὡς νὰ
εἰρωνεύετο τὰς συμπτώσεις καὶ τὰς ἀτυχίας μου.

Γελᾷ καὶ πληγωμένη, γελᾷ μὲ τὴν ἰδίαν τῆς
ἀτυχίαν...

('Ἐκ τῶν «Φωτοσκιάσεων»)

Δ. Ι. Καλογερόπουλος.

ΚΩΣΤΑ ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑ

ΧΙΜΑΙΡΑ

('Ἐπιστολαὶ φίλου μου)

(Συνέχεια)

Μόλις ἐμβῆκα στὴν ἐκκλησιὰ ἡ Νόρα ἐγύρισε καὶ μ'
ἐκύτταξε. Τὰ μάτια μας ἀντίκρουσαν καὶ ἐνώθησαν κάτω
ἀπὸ τὸν ἦχο τοῦ ὄργάνου. "Ἀλλὰ τὸ βλέμμα τῆς ἦταν
τὸ ἴδιο βλέμμα τὸ ἀνεξήγητο, τὸ βλέμμα τῆς Σφιγγός.

"Ἐνόμιζα πῶς ἡ ψυχὴ ὅλη τῆς Νόρας ἐγκατελείπετο
ὡς ξηρὸ φθινοπωρινὸ φύλλον στὸν ἀγέρα τῆς πνοῆς ἐκεί-
νης καὶ ἐπετοῦσε ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς μέσα στὰ φύλλα τῆς
καρδιάς μου.

Τὸ ὄργανο τοῦ ναοῦ ἔπαιξε παθητικὴν μελωδίαν.
"Ὅλοι ἐγονάτισαν, ἐγονάτισα καὶ ἐγώ. "Ὁ καθολικὸς ἱερεὺς
ἔφωνε μὲ σέβας τὰ "Ἄγια καὶ ἔκαμε τὴν θυσίαν.

"Ὅταν ἐσηκωθῆκαμεν ὅλοι, ἡ Νόρα ἐγύρισε καὶ μ'
ἐκύτταξε· καὶ τότες μέσα στὴν καρδιά μου αἰσθάνθηκα
μὴν θυσίαν ὑπερτάτην, ὑπερκόσμιον, τὴν θυσίαν τῆς
συννεφώσεως δύο ψυχῶν, τὴν σύνδεσιν τὴν μυστικὴν δύο
ἀθλων πραγμάτων. Καὶ τὸ βλέμμα μου μαγευμένο εἶδε
μέσα στὸ θυσιαστήριον μὴν μόνην θεότητα, Ἐκείνην, τὴν
Νόρα, νὰ βασιλεύῃ!...

Καὶ ἡ οὐρανία μελωδία, ἡ μελωδία τῶν περρωτῶν
πλασμάτων ἐξηκολούθει ἀκόμη. Μία γοητεία βαθυτάτη

ἐβαλῆνε στὴν ἔρημη σχεδὸν ἐκείνη ἐκκλησιὰ. "Ἡ με-
λωδία ἐξηκολούθει ὡς νὰ ἤθελε νὰ συντροφεύσῃ τοὺς
πόθους μὲ τὴν γλυκύτητά της. Καὶ τέλος ἡ μελωδία ἔ-
παιξε καὶ μαζὺ μὲ αὐτὴν ἡ γοητεία μου. "Ἐληξε ἡ λει-
τοργία χωρὶς νὰ τὸ καταλάβω.

"Ἐβγήκαμε ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ ὅλοι. Ἐκείνοι ἐξεκίνη-
σαν γὰρ τὸ πλοῖο τῶν Ἐγὼ τοὺς ἠκολούθησα Σιμὰ
στὴν προκυμαία ἀπαντηθήκαμε. Ἐγὼ πρῶτος τοὺς ἐχαι-
ρέτησα. Ἐκείνοι ἀνταπέδωκαν τὸν χαιρετισμό. "Ἡ Νόρα
μοῦ ἀπήντησε στὸ χαιρετισμὸ μου αὐτὸν μ' ἕνα βλέμμα.

Πάντοτε τὸ αἰῶνο καὶ ἀνεξήγητο βλέμμα τῆς Σφιγ-
γός! Πάντοτε τὸ βλέμμα τὸ ἀσύλληπτο καὶ ἀκατανόητο.

Τάχα νὰ τῆς ἐγεννήθῃ ἕνα ἀπλοῦν αἶσθημα συμπα-
θείας δι' ἐμέ; "Ἡ μήπως καὶ τι ἄλλο βαθύτερον εἶχε ρι-
ζώσῃ στὴν καρδιά της;

"Ἐφθάσαν ἐν τούτοις στὴν ἀποβάθρα, μπῆκαν στὴ
βάρκα καὶ ἔπιασαν Ἐκείνη καὶ ὁ ἀδελφός της τὰ κουτιά,
γὰρ νὰ πᾶνε στὴ θαλαμηγό...

"Ὁ, γλυκεῖα κόρη τοῦ Βορῶ ἀναστημένη μὲς τὴ θά-
λασσα, πόσο περσιότερο σ' ἀγάπησα τὴ στιγμὴ ἐκείνη ποῦ
γρήγορη ἄρπαξες τὸ κουτὶ καὶ μ' ἔκαμες νὰ διακρίνω
τὴν δύναμιν τῶν μυῶνων σου, τὴν πλαστικότητα τοῦ κορ-
μοῦ σου καὶ τὰς ἀγαλματώδεις γραμμὰς σου, ὦ Ἀνα-
δυομένη! Καὶ πόσο θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ εἶμαι Φειδίας ἢ
Πραξιτέλης γὰρ μόνην τὴν στιγμὴν ἐκείνην, νὰ ἤμουν Βὰν
Δὺν ἢ Ροῦβενς, Ραφαῆλος ἢ Λεονάρδος Δὰ Βίντση καὶ
νὰ διαιωνίσω ἐπάνω στὸ πανί, ἢ στὸ Πάρειο μάρμαρο
ἐσέ, τὴ Νόρα, τὴν φανταστικὴ Νεράϊδα.

17 Ἀπριλίου.

"Ἦταν ὥραία Ἀπριλιάτικη ἀγὴ. Ἐπῆγα μαζὺ μ' ἕνα
φίλο μου ἕως τὴν πλατεῖαν τοῦ λιμένος. Ἐπῆγα περισ-
σότερο γι' αὐτὴν παρὰ γὰρ τὸν ὥραϊον ἥλιο ποῦ ἐξέστεινε
τὴν κρυερὴν ἡμέρα. Καὶ πράγματι τὴν εἶδα. Ἦταν μαζὺ
μὲ τὸν ἀδελφὸ τῆς καὶ μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν ἔπαιξε μὲ τὰ
σχοινιά τοῦ καραβιοῦ.

"Ἐσοβήθηκα μόλις τὴν εἶδα μήπως τὰ ἄγρια ἐκεῖνα
σχοινιά χάλασαν τὴν λεω. τητα καὶ διαφάνειαν τῶν χε-
ριῶν της. "Ἄλλ' ἔπειτα ἐσκέφθηκα. Ἔτι δὲν ἦταν βέβαια
ἢ πρώτη φορὰ ποῦ ἔπαιξε τὸ παιγνίδι ἐκεῖνο, ἔτι ἀναμφι-
βόλος ἦταν συνειδησμένη εἰς τὴν σκληραγωγίαν τῆς θα-
λασσινῆς ζωῆς ποῦ πάντοτε περνοῦσε.

"Ὅταν ἐφθάσαμε στὴν πλατεῖα ἐγὼ καὶ ὁ φίλος μου—
καὶ εἶμεθα οἱ μόνοι ἐκεῖ πρωῒνοι περιπατηταὶ— Ἐκείνη
μὰς διέκρινε καὶ ἔπαιξε τὸ παιγνίδι της. Ἐστάθη γὰρ
λίγο καὶ μὰς κύτταξε. Μαζὺ τῆς ἐστάθη καὶ ὁ ἀδελφός
της. Ὁ ἀγέρας—ἐλαφρὸς βορεινὸς ἀγέρας— ἔπαιξε μὲ
τὰ μολλῖα τῆς καὶ τὰ ἔκαμε ν' ἀνατριχιάζουν κάτω ἀπὸ
τὴν κρυερὴ πνοή του.

"Ἡ Νόρα μὰς ἐκύτταξεν ἴσως ἀπὸ περιέργεια, ἴσως
ἀπὸ λύπη γιὰ τὴν ἀναγκάζαμε νὰ διακόψῃ τὰ ἐπὶ τοῦ
καταστρώματος ἀθῶα πηδήματά της. ἴσως... ἀλλ' ἄς μὴ
στὸ πῶ τὸ ἴσως αὐτὸ γιὰ τὴν θὰ γελᾷσης... τὸ ἐννοῶ
πολὺ καλά, φίλε μου.

"Ἐπερπατήσαμε ἀρκετὰ στὴν πλατεῖα. Ἡ πρωῒνη
λακάδα ἐμετρίαζε τὸν παγερὸν βορῶ ποῦ ἐφρυσοῦσε καὶ
ἔπειτα μία ἄλλη θεομότης—μεγαλειότερη ἀπὸ τοῦ ἡλίου—
μ' ἐξέστεινε καὶ μὲ κρατοῦσε ἐκεῖ.

"Ἡ θεομότης τῆς καρδιάς... Γιὰ τὴν ἂν ὄχι τίποτε ἄλλο
τοῦλάχιστον τὴν ἔβλεπα καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε λίγο. Ὁ ἀγέρας
ἐξακολουθοῦσε νὰ παίζῃ μὲ τὰ μαλλιά της καὶ ἐκείνη μὲ
τὰ σχοινιά τοῦ καραβιοῦ.

Κάπου κάπου ἔρχοιγε ἕνα βλέμμα καὶ σ' ἐμᾶς, ἕνα
βλέμμα γεμάτο ἀφέλειαν παιδικήν.

"Ἡ καμπάνες ἐκτύπησαν τὸ μεσημέρι. Ὁ φίλος μου
μ' ἐτρόβηξε καὶ ξεκινήσαμε γὰρ νὰ φύγομε.

"Ἐγύρισα δυὸ τρεῖς φορὲς πίσω μου γὰρ νὰ τὴν ἴδω,
ἀλλ' ἕνα ψηλὸ μαῦρο πελώριο καράβι δεμένο σιμὰ στὴ
κάτασπρη θαλαμηγός μου ἔκρυβε τὴ Νόρα καὶ μοῦ στε-
ροῦσε τὴν χιμαιρικὴν αὐτὴν εὐτυχίαν.

"Ἀναθεματισμένον καράβι, καταραμένον μεσημέρι ποῦ
μ' ἀναγκάζετε νὰ μακρύνω ἀπὸ Ἐκείνην!...

20 Ἀπριλίου

Τὴν βλέπω, ναί, τὴν βλέπω κάθε μέρα. Ἀλλὰ καὶ τί
μ' αὐτό;

Μήπως ὅλες αὐτὲς αἱ συναντήσεις ἐπρόσθεσαν τίποτε
στὴν ἱστορία μου; "Ὁ! τίποτε! Πάντοτε ἐκνήγησα Χιμαί-
ρας, τὸ γνωρίζω.

Στὸ χθεσινὸ σου τὸ γράμμα ποῦ μοῦ ἔστειλες εἶρω
νεύσο μὲ τὴν τρέλλα μου αὐτὴν.

"Ὅλα τὰ πράγματα ποῦ συμβαίνουν στὸν κόσμον εἶνε
μοιραῖα. Εἶμαι, φίλε μου, μοιρολότρια σ' ὅλα μου, δὲν
τὸ ἀροῦμαι αὐτό.

Παραδέχομαι πῶς σ' ὅλα ἔχει μέσα τὸ δάκτυλό της
ἢ Τύχη... "Ὅστε μὴ μὲ γελᾷς καὶ μὲ κατηγορεῖς.

Τὴν εἶδα χθὲς τὴ Νόρα ξαπλωμένην ἐπάνω στὴ θα-
λαμηγὸ τῆς νὰ ζωγραφίζῃ τὴν ἐκκλησιὰ τὴν ἀντικρουμένην
τοῦ Ἁγίου μας μὲ τὸ ψηλὸ Ἐνετικὸ καμπαναριὸ τῆς. Τὸ
χέρι τῆς μὲ ταχύτητα ἐχάραξε τὰς γραμμὰς ἐπάνω στὸ
χαρτί της καὶ ἐζωγράφιζε μὲ γοητοράδα τὴν γραμμὴν
τῶν σπητιῶν ποῦ εἶνε ἀπὸ τὸ δεξιὸ τῆς ἐκκλησίας μέρος
καὶ τὴν προσανάδα ποῦ σχηματίζει τὸ φόντο τοῦ καμ-
παναριοῦ.

Δὲν μὲ εἶδε καθόλου γιὰ τὴν γυρισμένην καὶ μοῦ
ἔδειχνε μόνο τὴ χρυσὴ τῆς κόμη Ἀλλὰ τόσο τὸ καλλί-
τερο. Τί θὰ μοῦ χρησίμευε τάχα ἢ ἐπανάληψις τοῦ βλέμ-
ματος αὐτοῦ τῆς Σφιγγός; Σὲ τί θὰ μὲ ὠφελούσε;

"Ἐφυγα σὲ λίγο ἀφοῦ γὰρ κάμποσην ὥρα ἐστάθηκα
μὲ τὸ βλέμμα προσηλωμένο σ' Ἐκείνην...

"Ὁ! θὰ εἶδα ὅλη μου τὴν ὑπαρξί γὰρ νὰ μποροῦσα
νὰ γονατίσω γὰρ μὰ στιγμὴν μπροστὰ τῆς, νὰ τῆς φανε-
ρώσω τὸ αἶσθημα ποῦ μοῦ καίει τὴν καρδιά, νὰ πέσω
σκαλῶς μπροστὰ στὰ πόδια της καὶ νὰ φιλήσω τὰ κροιο-
δάκτυλά της.

29 Ἀπριλίου

Πρὸ ο. ἡμερῶν δὲν ἔγραφα οὔτε μίαν γραμμὴν.
Τόσο πολὺ μὲ τὸ βάσανο αὐτὸ τῆς καρδιάς μου.
Καὶ ἔπειτα—δὲν ξερω—τὰς σκέψεις μου ἔσβυναν τὰ δά-
κρυα, τὸ χέρι μου ἔμενε ἀκίνητο ἐπάνω στὸ χαρτί.

"Ἀλλὰ καὶ τί ἄλλως τε νὰ γράψω; Μήπως ἔχω τί-
ποτε νέον; Τὴν βλέπω καθὼς πρόβα... μὲ βλέπει μὲ
τὸ βλέμμα τῆς Σφιγγός καὶ τίποτε περισσότερον.

Λοιπὸν τί νὰ σοῦ γράψω; Μήπως γὰρ νὰ σὲ κάμω
νὰ γελᾷσης;

Τώρα ἐκατάλαβα ὅτι τὸ πάθος μου αὐτὸ ἦταν τρελλό,
ὅτι τὸ ὄνειρό μου ἦταν ἀσύλληπτο, χιμαιρικόν, ἀκατόρ-
θωτον. Καὶ περνοῦν δυστυχισμένες ἡ ἡμέρες καὶ πλειὸ
δυστυχισμένες ἢ νύκτες μέσα στὴν τρομικτικὴ σιωπὴ των.

Κάπου κάπου ἀκούω τὴν εἰρωνικὴ φωνὴ τῆς θλιβε-
ρῆς κουκουβάγιας νὰ συντροφεύῃ τὰς σκέψεις τῆς ἀυ-
πνίας μου, ἐνῶ πολὺ σπανίως ἢ ξασίνῃ καὶ διαμαντένια
φωνὴ τοῦ ἀηδοιοῦ ἔξαλαφρώνει τὴν παιδικὴν πονεμένη μου
καρδιά ἀπὸ τὸ βράχο ποῦ τὴν πιέζει τὴ

Τὴν ἡμέρα κάθημαι κάτω στὸ περιβόλι. Προσπαθῶ νὰ μὲνω μόνος μου χωρὶς συντροφιά καὶ κυτιάζω τ' ἀμέριμνα πουλιὰ ποῦ πετοῦν χαρούμενα ἀπὸ τὸνα κλαδὶ στ' ἄλλο. Κάποτε γυρίζω κατὰ τὴ θάλασσα, ἀλλὰ γρήγορα στρέφω ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μάτια γιατί βλέπω τὸ καρᾶβι ποῦ κλεῖ τὴ Νεράϊδα τῆς καρδιάς μου.

Ὅλη μέρα μὲνω σιωπηλός. Δὲν ξέρεις ποιὰ ἀνακούφιση αἰσθάνεται ἡ πονεμένη μου καρδιά ἀπὸ τὴ σιωπή. Προσπαθῶ μάλιστα νὰ ἐπιβάλλω σιωπὴ καὶ στὸ νοῦ μου, νὰ τὸν κάμω ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ σταματήσῃ τὴν κανονικὴ του κυκλοφορία, νὰ παύσῃ γιὰ κάμποσο νὰ σκέπτεται, νὰ πάσχει.

Ἄλλ' αὐτὸ μοῦ εἶνε ἀδύνατο. Γιατὶ μετροῦσα τὰς ἡμέρας καὶ ἔβλεπα πῶς εἰμίωνα ὁ μῆνας καὶ πῶς γρήγορα θὰ φύγῃ γι' ἄλλοῦ ἢ ὠραία θαλαμηγὸ κα' ἢ πλειὸ ὠραία Νόρα.

Στὲς σκέψεις αὐτὲς βυθισμένος ἔμεινα σιωπηλός, ἀνησυχισμένος ἀπὸ ἐνδόμυχον ταραχὴν.

Ὅλα τὰ αἰσθητά μου τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἐφαίνοντο νὰ μοιάζουν μὲ ἡφαιστειὸ ἔτοιμο γιὰ ἐκρηξί.

Τρομερὲς καὶ ἀσύλληπτες εἰκόνες περνοῦσαν βιαστικὰς ἀπὸ τὴν ψυχὴ μου συντροφευμένες ἀπὸ τὴν παράδοξη μουσικὴ τῆς ἡφαιστειώδους καρδιάς μου.

Μοῦ ἐφαίνεται πῶς κάπου ἐκεῖ σιμά, ἴσως πίσω ἀπὸ τὸ γέρο πλάτανο. ἴσως κάτω στὴ γλῶσση, ἀκούοντο φωνὰ καὶ τραγούδια μουσικά. Κι' ἐνόμιζα πῶς τ' ἀγεράκι μὲ τ' ἀπειρα στόματά του μοῦ ἐφιθύριζε σι' αὐτὴ τὸ ὄνομα Ἐκείνης.

Καὶ διέκρινα, μὲ τὴν προσοχὴν πυρετώδους δράματος, τὸ καρᾶβι ἐκεῖ κάτω ἦσυχον στὸ λιμένα, ἐνῶ ὁ ἥλιος ἔκαμνε νὰ λάμπουν ὅλα τὰ μετάλλια στολισμάτα του. Καὶ τότες ἔπεσα πάλι στὴν ἀγαπητὴ μου ρέμβη καὶ δὲν ἐσῆκωνα τὸ βλέμμα ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ μαγικὸ καρᾶβι. Καὶ ἡ σιωπηλὴ ἐκείνη μουσικὴ τῶν ἀκινήτων κανονικῶν γραμμῶν ἦταν τόσο δυνατὴ ὥστε νὰ γενῶ μέσα στὴν καρδιά μου τὸ σχεδὸν ὄρατὸν φάσμα μιᾶς ζωῆς εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐβασίλευεν Ἐκείνη, ἡ Νόρα, ἡ ξανθὴ μου Μάγισσα μὲ τὸ ἀνεξήγητο χαμόγελό της καὶ τὰ χρυσὰ μαλλιά της.

Καὶ μοῦ ἐφαίνεται ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ σκέψις μου ἐφλογίζετο ἀπὸ πυρετὸν πόθων καὶ ὅτι συναυλία οὐρανίων σκέψεων μοῦ ἐπλημμύριζε τὴν καρδιά. Ἐσκυφα τὸ κεφάλι, τὸ ἀκούμβησα στὲς δύο παλάμες μου καὶ ἔμεινα σ' αὐτὴ τὴ στάσι γιὰ πολλὴν ὥρα.

Ὅταν ἔπαυσα τὴν ὄνειροπόλησί μου αὐτὴ καὶ ἐσῆκωσα τὸ κεφάλι, ἄλλο θέαμα ἐφηνικὸ παρουσιάσθηκε μπροστά μου.

Καὶ ἦταν ἡ τελευταία προᾶξις τῆς μουσικῆς καὶ ἀποκρυφῆς τραγωδίας τῆς ψυχῆς μου, ἐκεῖνο ποῦ τὴν στιγμὴν ἐκείνην συνέβαινε.

Ἀρκετὸ πλήθος αἰτῆν πλατεῖα τοῦ λιμένος ἐκύτταζε τὴν θαλαμηγὸ ποῦ ἐτοιμαζόταν γι' ἀναχώρησι. Θάμβωμα μ' ἔπιασε. Ἦξε μέσα στὸ σπῆτι βιαστικός. Μύριες σκέψεις μοῦ ἐπλημμύριζαν τὸ νοῦ μου. Ἡ πρώτη ἦταν νὰ τρέξω γιὰ τὴν ἀνάστασι τῆς χώρας, νὰ πάω στὸ λιμένα

καὶ νὰ ἰδῶ τὴ θαλαμηγὸ ποῦ θὰ φεύγῃ.

Ἄλλ' αὐτὸ ἦταν ἀκατόρθωτο, γιατί δὲν θὰ τὴν ἐπρόφθανα.

Στὸ διάστημα μισῆς ὥρας ποῦ μοῦ ἐχρειάζετο νὰ φθάσω στὴν πόλι, ἡ θαλαμηγὸς θὰ εἶχε πλεῖα φύγῃ κι' ἔτσι δὲν θὰ ἐλάμβανα τὴν εὐχαρίστητον οὔτε νὰ τὴν ἰδῶ γιὰ στερενὴ τοῦλάχιστο φορὰ τὴν ἀσπρη οἶον τὸν κύκνον θαλαμηγὸ.

Κι' ἔπειτα γιατί θὰ ἐπήγαινα στὴν πόλι;

Γιὰ νὰ τὴν ἰδῶ, ἀπὸ σιμά τὴν θαλαμηγὸ; Ἄλλὰ καὶ γιατί τάχα; Γιὰ νὰ δείξω καὶ σ' ἄλλους τὸν πόνο ποῦ τὴν καρδιά μου ξεχειλίζει; ὦ! ἄς μείνῃ κρυμμένο ἐδῶ στὴν ἐρημιά τὸ δύστυχο πάθος ποῦ μοῦ βασανίζει τὴν καρδιά.

Ἀποφάσισα λοιπὸν νὰ μείνω ἐδῶ στὸν πράσινον αὐτὸ βράχο καὶ νὰ κυτιάζω μὲ τὰ λ ο ρ ν ὶ ὶ τὸ καρᾶβι, καὶ μὲ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου Ἐκείνην, τὴν κόρην τῶν παραμυθιῶν, τὴν Νόρα...

Ὅταν ἐβγήκα ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι πάλι, ἡ θαλαμηγὸς εἶχε λύση τὰ σχοινιά της, εἶχε σηκώσῃ τὴν ἄγκυραν καὶ ἔβγαине περήφανη ἀπὸ τὸν λιμένα. Γαλήνη ἐβασίλευε γύρω καὶ ἡ θάλασσα ἔμενε ἀκίνητη λὲς κι' ἦταν σκεπασμένη μὲ ἓνα γαλανὸ πέπλο.

Τὸ πλοῖον ἐκινεῖτο σιγὰ στὴν ἀρχή, οἶον νὰ ἐλυπότου πῶς ἄφηνε τὸ ὄμορφο νηοῦκι μας. Στὴν ἀκρὴ τῆς προκυμαίας κόσμος ἀρκετὸς εἶχε μαζευνῆ γιὰ νὰ ἰδῆ τὸ καρᾶβι ποῦ ἐφευγε.

Κατέβασα ἀπὸ τὰ μάτια μου τὰ λ ο ρ ν ὶ ὶ, ἔσκυφα γιὰ λίγο τὸ κεφάλι μου, ἔκλεισα γιὰ μιὰ στιγμὴ μὲ τὸ ἓνα χέρι τὰ μάτια μου — γιατί ἡ καρδιά μου ζήτησε λίγο σκοτάδι — καὶ ἔμεινα ἔτσι γιὰ λίγο ἀκίνητος μέσα σὲ θλιβερὴ σιωπή.

Καὶ ἐσκεπτόμουν μὲ καρδιά πλημμυρισμένη ἀπὸ πόνο:

— Τάχα νὰ θυμᾶται ἡ ξανθὴ παρθένα, ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ Βορῶ, ἐκεῖνον ποῦ μένει στὸ νηοῦ αὐτὸ ἔρμος ἀπὸ τὰ ὄνειρά του καὶ ἀπαρηγόρητος; Ἡ μήπως εἶνε ψυχρὴ οἶον τὰ χιονισμένα βουνὰ τῆς πατρίδος της καὶ εὐμετάβλητη οἶον τὸν οὐρανὸ της; Ἡ μήπως δὲν ἐκατάλαβε τίποτε ἀπὸ τὸ τρελλὸ αὐτὸ αἰσθητά μου καὶ φεύγει ἦσυχη, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι τοῦ καρᾶβιού της ὁ ἔλικας μὲ τὸ γοργὸ του γύρισμα ξεσχίζει τὴν καρδιά ἐνός ποῦ ἔκαμε τὴν τρέλλα νὰ στήσῃ πολὺ ψηλὰ τὴ φωνὴ τῆς καρδιάς του;

Καὶ μύριες ἄλλες σκέψεις ἐπέρασαν οἶον ἀστραπὴ ἀπὸ τὸ νοῦ μου, ἐνῶ ἓνα δάκρυ, ποῦ ἐκύλισεν ἀπὸ τὰ μάτια μου ἐπάνω στὴν παλάμη μου, μ' ἔκαμε νὰ σηκώσω τὸ κεφάλι.

Ἡ θαλαμηγὸς εἶχε βγῆ ἀπὸ τὸν λιμένα, εἶχεν ἀρκετὰ ἀπομακρυνθῆ καὶ ἐπλησίαζε στὸ Κ ρ ὸ Ν ε ρ ὸ, ἀφῆνονσα πίσω της ἓνα εὐδιάκριτο αὐλάκι ποῦ ἐσχημάτιζεν ὁ ἔλικας.

Ἡ θαλαμηγὸς ἐδυνάμωνε τὸν δρόμο της. Τὴν εἶχα τώρα πλέον πολὺ σιμά μου, κάτω ἀκριβῶς ἀπὸ τὸ βλέμμα μου. Ἐκύτταξα μὲ τὰ λ ο ρ ν ὶ ὶ μήπως ἰδῶ Ἐκείνην.

Κι' ὄλο σκάφτω, κι' ὄλο σκάφτω,
Ὅχι πιά νὰ σὲ ξανοίξω,
Μὰ τὸ χῶμα ἀνοίγω, ἀνάφτω,
Νὰ ἴβρω μέρος γιὰ νὰ ὄίξω,
Γιὰ νὰ θάψω τὴν καρδιά!

Λουδοβίκος. Στ. Μαρτζώκης

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

II

Ἰταλὸς τὴν πατρίδα ὁ πατήρ του Λουδοβίκος Μαρτζώκης καὶ καταγόμενος ἐκ παλαιᾶς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας τῆς Βονωνίας ἐσπούδασε τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον ἐν τῷ ἐκεῖ Πανεπιστημίῳ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ κυριαρχία τοῦ Πάπα ἐδέσμευε τὰ φιλελεύθερα αἰσθήματα τῆς ποιητικῆς καὶ μεγάλης νεολαίας Ὑπὸ τὸν δυσβάστακτον τοῦτον ζυγὸν ἡ ψυχὴ τοῦ Λουδοβίκου Μαρτζώκη ἀνέπνεε τὴν βραεὶν ἐκείνην ἀτμόσφαιραν πιεζομένη ὑπὸ τῆς παπικῆς δυναστείας, ἡ ὁποία ὑπόπλωε ἐξηφάνιζε τὰ ὄνειρα τῆς φλογερᾶς νεότητος. Παροτρυνθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ τότε σπουδάζοντος νεαροῦ ἄρχοντος Ζακυνθίου Κοκκίνου κατῆλθεν εἰς Ζάκυνθον ὡς καθηγητὴς. Γνωστὴ τυχᾶνε ἡ φιλοσοφικὴ εὐρυμάθεια τοῦ πατρὸς τοῦ Μαρτζώκη, πανταχοθεν σκορπίσαντος τὸν πυρῆνα τῶν μεγάλων σκέψεων του, διαπλάσαντος σκέψιν καὶ καρδίαν.

Δυστυχῶς ὑπῆρξε πάντοτε μετριόφρων καὶ ἴσως ἐὰν εἶχε εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ μετριοφροσύνη του αὐτὴ ἤθελεν ἰκανοποιηθῆ πλειότερον. Νυμφευθεὶς τὴν Μαρτίαν Μεσσάλαν, ἐκ μητρὸς συγγενεύουσιν μὲ τὴν οἰκογενεῖαν Κοκκίνου, ἔζησε τὴν ἡμερον οἰκογενειακὴν ζωὴν νὲ τῷ θερμοκηπίῳ τῆς στοργῆς, τοῦ ὁποίου τὴν καλλιέργειαν εἶχεν ἀναλάβει ἡ ἐνάρετος σύζυγός του, ποτιζούσα αὐτὸ μὲ τὰ νάματα τῆς ἀφοσιώσεως, τῆς θρησκείας, τῆς γαλήνης, τῶν σπανίων τούτων ψυχικῶν προτερημάτων, τὰ ὁποία παρέχουν εἰς τὸν οἰκογενειακὸν βίον τὸν ἀληθῆ προορισμὸν του. Ὁ Μαρτζώκης ἐραστής τῶν γραμμάτων εἶχεν ἀναλάβει τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων του, ἐνῶ ἡ ἀγαπητὴ σύζυγός του τὰ ἠθικὰ κεφάλαια τῆς μορφώσεώς των, ἀναδείξαντες ὁμοῦ τέκνα διακριθέντα ἐν τῇ πνευματικῇ ἐργασίᾳ ὡς καὶ ἐν τῷ ἐμπορίῳ. Ἐτερον σοφὸν ἀδελφὸν εἶχεν ὁ Στέφανος Μαρτζώκης. Περὶ τῆς μορφώσεως τοῦ Μένωνος Μαρτζώκη, τῶν ἀπείρων γνώσεών του καὶ τῆς ἀπαραμίλλογλαφυρότητος τοῦ λόγου, διδάσκοντος τὴν ἱστορίαν, δύναται νὰ ὁμολογήσῃ ἡ μορφωμένη κοινωνία τῆς αἰθαλοῦς καὶ ποιητικῆς Ζακύνθου, ἡ ὁποία μὲ τὰ γλυκύτερα τῶν δακρύων ἔρανε τὰ ὄχρα τοῦ θανάτου ἄνθη. Ἐπέπεσε θῦμα τῆς μελέτης τυφλωθεὶς. Γνωστῆς ἐπὶ τὰ γλωσσῶν μέχρι τῆς τελευταίας του στιγμῆς ἐνηγκαλίζετο τὰ βιβλία ἐκείνα, διὰ τὰ ὁποία ἐγεννήθη. Μετριόφρων καὶ ἐκεῖνος ὡς ὁ πατήρ του ἔζησε ζωὴν ἀνεπιδείξως περιφρονήσας τὴν περιφανῆ θέσιν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν ὁποίαν οἱ πολιτικοὶ τῆς Ζακύνθου τῷ ἐπρότειναν. Ἐμβλημα τῶν μεγάλων καρδιῶν ἡ μετριοφροσύνη, ὡς δῶρον οἰκογενειακὸν περιβάλλει καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ μας. Εἰς παιδικὴν ἡλικίαν ἤρχισε νὰ γράφῃ σπουδάζων συγχρόνως τὴν ἰταλικὴν καὶ

Τὴν ἐδιάκρινα τέλος στὴν πρῶμην νὰ περπατῆ ἀμέριμνη, κυτιάζοντας τὸ μαγικὸ τ α μ π λ ὶ ποῦ παρουσιάζει τὸ νηοῦ μας ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ καὶ θαυμάζοντας τὴν ἀπειρη καὶ ὀνυμικὴ πρασιναδά ὄλων τῶν γύρω λόφων. Ἡ καρδιά μου ἐουτέλλετο, ἐφούσκωνεν, ἐρραγίζετο ἀπὸ πόνον, ἐνῶ ἡ θαλαμηγὸς γοργῆ ἐμακρύνετο ἀπὸ σιμά μου.

Ἄνοιξα τότε τὰ φλογισμένα χεῖλη μου, ἐκόλλησα ἐπάνω τους τὰ δάκτυλά μου καὶ τῆς ἔστειλα ἓνα φιλὸ ὀλόφλογο, ἓνα φιλὸ ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ ἔδωκεν ὁ Ῥωμαῖος στὴν Ἰουλιέττα του, ἓνα φιλὸ ποῦ ἐξεροίζωνε μέσα ἀπὸ τὰ στήθη μου τὴν καρδιά καὶ τῆς τὴν ἔστειλε μὲ τὴ γλυκειὰ πνοή τοῦ Ζεφύρου, ἓνα φιλὸ τέλος ἰδανικῆς δημιουργίας.

Ἄλλὰ τάχα νᾶφθασε στὴν θαλαμηγὸ καὶ νὰ χάιδευσε τὰ ξανθὰ της μαλλιά, τὰ τριανταφυλλένια τῆς χεῖλη καὶ τὸν νεροπαλὸ κόλλο της τὸ φιλὸ ἐκεῖνο τοῦ αἰωνίου ἀχωρισμοῦ, τὸ φιλὸ ποῦ ἐφύτρωσε σ' ἀγκάθια κι' ἀναστήθηκε μὲ δάκρυα;

Σὲ λίγο δὲν μποροῦσα νὰ διακρίνω καθαρὰ τὴν θαλαμηγὸν. Δεπτῆ γραμμὴ καπνοῦ ἐφαίνετο μόνον κάτω ἐκεῖ ποῦ τὸ καρᾶβι διηυθύνετο, ἐνῶ βαρεῖα δάκρυα ἐχύνοντο ἀπὸ τὰ μάτια μου καὶ ἄφρωνη προσευχὴ ὕψωνεν ἡ καρδιά μου πρὸς τὸν οὐρανόν.

Τῆς ἔστειλα ἓνα φιλὸ ἀκόμη. Ἄλλ' αὐτὸ βέβαια δὲν θὰ τὴν ἔφθασε τὴ λατρευτὴ μου Νόρα, τὴν Χίμαιραν τοῦ Ἄνοιξιᾶτικου ὄνειρου μου, τὴ Μάγισσα ποῦ μῶκλεψε τὴν καρδιά! . . .

Ἦταν ἀδύνατο τὸ φτωχὸ μου φιλὸ καὶ θὰ πνίγηκε βέβαια μέσα στὰ γαλανὰ νερά, καθὼς καὶ μέσα στὴν καρδιά μου ἐπνιγόταν τὴν ἴδια ἐκείνη στιγμὴ ἓνα ὄνειρο ἀπατηλό, μιὰ μαγικὴ ὄπτασις, μιὰ ξανθὴ καὶ γοητευτικὴ Χίμαιρα. . . .

Η ΚΑΡΔΙΑ

Τοὺς παλμοὺς ποῦ κλειῶ στὰ στήθια
Μιὰν ἡμέρα θὰ γροικῆσῃς·
Θὰ πῶ μόνη μιὰν ἀλήθεια:
Κι' ἂν σὺ ἀκόμη ἐμὲ μισήσῃς,
Πάντα ἐγὼ θὰ σ' ἀγαπῶ.

Σ' ἀγαπῶ, θὰ λέω, κι' ἀκόμα
Ἄφ' τοῦ τάφου τὸ σκοτάδι,
Μεσ' στὸ κρῦο μου τὸ χῶμα,
Μεσ' ἀκόμη ἀπὸ τὸν Ἄδη
Θὲ νὰ λέω πῶς σ' ἀγαπῶ.

Στὴ φριχτὴ τὴν προδοσίᾳ σου
Τὸ ψυχρὸ σκαλίζω χῶμα,
Νὰ φανῶ ζητῶ μπροστά σου,
Μ' ἀγροικῶ νὰ πάλλῃ ἀκόμα
Μεσ' στὰ στήθια μου ἡ καρδιά.

τοληνικήν γλώσσαν. Ἡ ποίησις ἐνεφώλευεν εἰς τὰ στήθη αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετὰ δειλίας ἤρχισε νὰ γράφῃ. Ὅταν περὶ τοῦ παρετήρησαν ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς νὰ καταγίνεταί εἰς τὴν ποίησιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑπακούσῃ καὶ ἐξεδήλωσε παράπονα μετὰ δακρύων. Δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑπακούσῃ διότι ἀκαταμάχητος δύναμις ἐδέσμευε τὴν καλὴν συμβουλὴν. Ἡ δύναμις τῆς ἐμπνεύσεως ὑπερίσχυσε καὶ δεκαπενταετῆς ἔγραψεν ἕν ἀμίμητον σονέττον πρὸς τὸν πατέρα του :

Σὺ δὲ θὰ ζῆς ἄλλ' ἀνοῖξε τὸ στόμα
Καὶ δόσε μου πατέρα τὴν εὐχὴ σου
Ποῖν νεκρωμένο ἰδῶ τὸ μαῦρο σῶμα.

Καὶ τότε ἂν πιθυμεῖς ἀποκοιμήσου·
Θὰ κοιμηθῆς γὰρ λίγο μεσ' σὸ χῶμα
Παιδί θὰ σὲ ξυπνήσῃ τὸ παιδί σου.

Ἡ αὐστηρότης πρὸς μίαν τοιαύτην κλίσιν ἐξέλιπε καὶ ὁ ἐμπνευσμένος μικρὸς ποιητὴς ἀφῆθη ἐλεύθερος νὰ γράφῃ. Ἡ λύρα ἐνηγκαλίζετο τὸν ποιητὴν καὶ αὐτὸς κρατῶν αὐτὴν σφιχτὰ ἔπατο ἀναπνέων τὰ βαλσαμώδη ἀρώματα τοῦ Ἰονίου πελάγους.

(ἀκολουθεῖ)

Ἐλένη Σ. Λάμαρη

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΕΞ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Αἴγυπτος! γηραιά ἄλλὰ πάντοτε νεάζουσα! Πόσα καὶ πόσα δὲν δύνασαι ν' ἀφηγηθῆς πρὸς ἐμέ, τὸν ἀπληστον ξένον σου; διὰ τίνων μύθων καὶ θρύλλων δύνασαι νὰ βαυκαλίσῃς τὴν ἐκπληκτικὴν φαντασίαν μου καὶ τὴν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὄνειρου διατελοῦσαν ψυχὴν μου!... Καὶ ἐν τούτοις, ἐνῶ τόσα ἠδύνασο νὰ μοι εἴπῃς, σιγῆς! Οἱ ὀφθαλμοί σου, κεκμηκότες ἐκ τῆς ἐπὶ αἰῶνας ὄλους ἀκαμάτου ἐργασίας, ἔχουσι τὴν ἀπλανή, καὶ ἡδὴ ὑπνώττει ὑπὸ τὸν γλυκύτατον τῶν φύλλων ψίθυρον καὶ τὰς μυροβόλους τῆς αὔρας θωπείας!

Ἄλλὰ κοιμοῦ ἦσυχος! ἡ σιγὴ ἦτις σὲ περιβάλλει καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ προσώπου σου περιπτωμένη γαλήνη εἶναι τόσον εὐγλωττος δι' ἐμέ, ὅσον δὲν εἶναι οὔτε τῆς ἱστορίας αἱ μαρτυραὶ οὔτε τῶν ἀνθρώπων αἱ περὶ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης σου ὁμολογίαι!

Καὶ ἡδὴ μετὰ προσοχῆς μήπως τοῦ ὕπνου σου τὰ γλυκύτατα ὄνειρα ταράξω καὶ τὰς περὶ τὴν ἐστεμμένην κεφαλὴν σου ἔρηγορούσας νύμφας τολμήσω νὰ προσβλέψω, ἀκροποδητὴ ἐπιχειρῶ νὰ εἰσέλθω εἰς τοῦ παραδείσου σου τὰ ἄδυτα, νὰ ποτισθῶ εἰς τὰ νάματα τῶν Θεῶν πηγῶν σου, νὰ ἀντλήσω πᾶν ὅ,τι μετεωρίζει τὸν νοῦν καὶ ἐξευγενίζει τὴν ψυχὴν καὶ ἐπὶ τῶν πτερυγῶν τῆς φαντασίας μεταφέρει τὸν ἐπίγειον ἄνθρωπον καὶ προσεγγίζει αὐτὸν πρὸς τὸ Θεῖον!

Ἐπίσκεψις εἰς τὸν Ζωολογικὸν κῆπον τοῦ Καΐρου.

Ἐὰν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ χεῖλη τὸ συναίσθημα τῆς ψυχῆς ἀπεικονίζουσι, ἐὰν ὡς ἐξ ἐστῆκτου ἀπὸ τῶν χει-

λέων ἔκφρασις θαυμασμοῦ ἐκπέμπεται ἐπὶ τῆς θέρᾳ ἀριστοουργήματός τινος, οὐκ ὀλίγον ἐπίσης ἀληθὲς εἶναι ὅτι πολλάκις ἡ ἰσχυρὰ ἐντύπωσις ὑπερνεκρῆ τὴν ὡς ἐξ ἐστῆκτου τῆς ψυχῆς ἔκφρασιν, ὁπότε τὸ πᾶν ἐν ὑμῖν σιγῆ, ἡ δὲ τοῦ θαυμασμοῦ ἔκφρασις μὲν ἐπὶ τῶν χειλέων μαζὶ προλαμβάνει νὰ ἐκπνεύσῃ!

Τῆς θαυμασμὸς εἶναι ἰσχυρότερος τοῦ εὐγλωττος διὰ τῆς σιγῆς καὶ τῆς ὄνειρώδους τῶν ὀφθαλμῶν ἔκφρασεως λαλοῦντος!

Ἀπὸ ἡμισείας ὥρας τῆδε κακεῖσε ἔφερον τὰ βήματα μου, πότε ἀνερχόμενος καὶ πότε κατερχόμενος τὰς ἀτραπούς τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου τοῦ Καΐρου! Ἀπλήστως τὰ βλέμματα πλανῶνται ἐπὶ τῶν διαφόρων τοπειῶν... ἐδῶ τὴν προσοχὴν μου κινεῖ παχύςκιος δρυμῶν... ἐκεῖ λίμνη ἐν ἣ μετὰ χάριτος οἱ κύκνοι ἀναπαύονται... περαιτέρω, ἐπὶ τῆς χλόης ἀγέλη αἰγάγων σκιρτᾷ... καὶ ἀναμιγνύονται οἱ ξηροὶ τῶν κοράκων κρωγμοὶ μετὰ τῆς ἀπῆλθονος τὸ γλυκύτατον ἔσμα!

Μακρὰν... ἐκεῖ κάτω... ἀγέλη πιθήκων σατυρίζει τὸ ἀνθρώπινον γένος... ὀλίγον τι ἀπωτέρω ἡ ἡχὴ πιστῶς καὶ ἐπανειλημμένως μεταδίδει τοὺς φρικώδεις τῶν λεόντων βρυχηθμούς!

Ἐξακολουθῶ νὰ πλανῶμαι, . . . ὁ θαυμασμὸς μου θαυμασμὸν διαδέχεται... θαυμασμὸν ἄλλης ἄλλοτε ἀποχρώσεως... θαυμάζω τὸ μεγαλοπρεπές, τὸ ὠραῖον, τὸ φρικώδες, τὸ ἀστεῖον, καὶ ἐξακολουθῶ νὰ πλανῶμαι, μέχρις ὅτου ὁ θόρυβος ὄλονεν ἀσθενέστερος καθίσταται καὶ τέλος τελεία σιγὴ ἐπέρχεται καὶ μόνον οἱ ἐπὶ τοῦ Μωσαϊκοῦ βηματισμοὶ μου ἀκούονται καὶ ὁ ψίθυρος τῶν φύλλων τὰ ὠτά μου πλήττει.

Αἴφνης ἴσταμαι! Κᾶτι τι μεγαλοπρεπές πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου παρίσταται! . . . ἀναγνωρίζω ἐν ἐμοὶ ἐπὶ τῆς θέρᾳ τοῦ παμμεγέθους πρὸ ἐμοῦ σπηλαίου, τὸν σπιθῆρα τοῦ πρωτογενοῦς ἀνθρώπου! καὶ σκέπτομαι ὅτι ὁ ἰδρυτὴς τοῦ κήπου, ὁ εὐτυχὴς ἄλλοτε Ἰσμαῆλ, οὐδὲν οὐδὲν παρέλειψε ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὠραῖον τὸ ὁποῖον νὰ μὴ δημιουργήσῃ, εἴτε ὡς τὸ ἠσθάνετο ὁ πρωτογενὴς ἄνθρωπος εἴτε ὡς τὸ ἐδίδασκε ἡ ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ πηγᾶσα καλαισθησία! . . . Αἰσθάνομαι ἡδὴ τὸν σιωπηρὸν ἐκείνον θαυμασμὸν, τὸν ὁποῖον ἀκριβέστερον δύναται τις νὰ ὀνομάσῃ δέος καὶ βραδὺς εἰσέρχομαι εἰς τοῦ σπηλαίου τὰ ἄδυτα! Ἄλλ' ὅποια ἀντίθεσις πρὸς τὸ ἐξωτερικόν! εἶναι ἡ σπηλαίου, σπηλαίου ὅμως χρυσοῦν! προδίδον πλεονασμὸν εὐμαρείας, προδίδον τοῦ δημιουργοῦ του πρὸς τὰς τέρψεις τᾶσιν!

Ἐδῶ λίμνη τεχνητὴ διαρρέει ἐπὶ τοῦ δαπέδου, ἐντεῦθεν ἀναπαυτικὰ ἀνάκλιτρα ἄτινα ὁ κισσὸς ἀντὶ τῆς μετᾶξιν στολίζει, ἐκεῖ εὖσσμα ἄνθη πληροῦσιν εὐωδίας τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ προδιαθέτουσιν εἰς τὴν νάρκην, εἰς τὴν ῥέμβην!

Ἄλλ' ἄς ἀκούσω . . . ἡ τῶν πάντων ἐν τῷ σπηλαίῳ κυριαρχοῦσα σιγὴ, ἀναλαμβάνει περὶ ὄλων νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ!

Τὸ ἔρημον ἐκεῖνο ἀνάκλιτρον, ἐπίσης, πόσον μετὰ πάθους τὰς ἀναμνήσεις του μοῦ ἀφηγεῖται! οἱ ὑπὸ ἀδαμαντίνων ψεκκᾶδων δρόσου κεκαλυμμένοι τοῖχοι, πόσα καὶ πόσα δὲν μοὶ λέγουσιν!

Ἐνιαυτοὶ πολλοὶ παρεῆλθον, ἀφ' ὅτου τὸ ἀνάκλιτρον ἐκεῖνο ἔρημον ἔμεινε! Ὁ πολὺς Ἰσμαῆλ μὲ τὴν

χρυσοπάρφον του στολὴν, ἐκάστην πρωίαν εἰσέρχετο καὶ τὸ ἀνάκλιτρον τοῦτο ἑλαφρῶς ἐστέναζε δεχόμενον τὸ βάρος τοῦ τροφηλοῦ σώματός του! Αἱ ἀπειράριθμοι εὐνοοῦμενοὶ τοῦ ἐπλήρου τὸ σπήλαιον διὰ τῶν ἡχηρῶν τῶν γελῶτων, αἱ ὀδάλισσαι ἐμελπον τὰ ἡδύτατα ἔσματα τῶν, τὰ σαντούρια ἐξέπεμπον παθητικωτάτους στόνους, οἱ εὐνοῦχοι ἀκάματοι ἐκέρνων, οἶνος, χαρὰ, γέλως, ἔρωσ καὶ ἔσμα συνανειμύνοντο καὶ ὁ Ἰσμαῆλ ἀπήλαυνεν ἀπλήστως παντὸς ὅ,τι ἡ ζωὴ δύναται νὰ χορηγήσῃ παντὸς ὅτι ἡ καρδία δύναται νὰ ποθήσῃ!

Ἐκτοτε παρεῆλθον ἔτη! Ἐκεῖνος, ὅστις πᾶν ὅ,τι σκέπτομαι τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐδοκίμαζε ἄνευ δυσχερείας, δὲν ὑπάρχει πλέον! . . . Αἱ λύραι ἐσίγησαν, ὁ γέλιος κατεπνίγη, πᾶν ἔχνος ζωῆς ἐν τῷ ἄλλοτε ἐνδυναμῆται τούτῳ τῆς τέρψεως ἐσθέσθη, καὶ τὸν θόρυβον διεδέχθη ἡ σιγὴ, ἡ φυσικὴ συνέπεια, ἡ μόνη ἀλήθεια ἣτις ὑπῆρξεν ὀρισμένως πρὸ παντὸς καὶ θὰ ὑφίσταται ἀδιστακτικῶς μόνη μετὰ τὴν συντέλειαν τοῦ παντός!

Ἔστρεψα τὰ βήματα πλήρης συγκινήσεως πρὸς τὴν ἐξοδον, ἐνῶ τὰ ὠτά μου ἑλαφρῶς καὶ μυστηριώδως ψίθυρος ἠσθάνθη νὰ πλήττῃ! Δὲν ἠδυνήθη ἀκριβῶς ν' ἀντιληφθῶ τί μοι ἔλεγε ἡ μυστηριώδης ἐκείνη φωνή! ἀλλὰ τί ἄλλο ἠδύνατο νὰ μοὶ λέγῃ, εἰμὴ: Ματαιότης ματαιότητων τὰ πάντα ματαιότης;

Ἐν Καῖρω, Σεπτέμβριος 1903.

Ἀναστ. Π. Ἀποστολάτος

Ἡ ΑΥΡΗΛΙΑΝΗ ΠΑΡΘΕΝΟΣ

Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φ. Συλλόγου «Παρνασσῶ» τῆ 11 Φεβρουαρίου 1901].

ὑπο

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΦΡΑΓΚΙΑ

(Συνέχεια).

Ἐνῶ αἱ σκότια καὶ εἰδεχθεῖς αὐταὶ προπαρασκευαῖ ἐχαλεύοντο μεταξύ τῶν συνενόχων ἐκείνων, ἡ Ἰωάννα κεκλεισμένη ἐν τῷ φρουρίῳ Beaulieu παρὰ τὴν Κομπιέννην καὶ ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπαγρύπνησιν τῶν δεσμοφυλάκων τῆς ἔκλαιε τὴν τύχην τῆς πολιορκουμένης πόλεως ἀπειλουμένης ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ καταστραφῇ ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. Ἡ ἠρωικὴ ψυχὴ τοῦ παιδίου ἐκείνου ἐξανέστη ἀκράτητος καθ' ἣν ἡμέραν τῆ εἶπον ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἀπεφάσισαν νὰ θανατώσωσι πάντα τὰ ἐν Κομπιέννην παιδία ἀπὸ ἡλικίας ἐπτὰ ἐτῶν καὶ κατωτέρω καὶ ἀπειράθη νὰ φύγῃ καὶ νὰ δράμῃ εἰς σωτηρίαν τῆς πόλεως. Ἄλλ' ὁ δούξ τοῦ Λουξεμβούργου προλαβὼν τὴν φυγὴν τῆς μετέφερον αὐτὴν δεσμίαν εἰς τὸν παρὰ τὴν πόλιν Cabrai πύργον του, μακρὰν τῆς Κομπιέννης, καὶ ἐνέκλεισεν αὐτὴν εἰς ὑψηλὸν τοῦ πύργου θάλαμον.

Ἄλλὰ τὸ ὕψος τοῦ πύργου ἐκείνου δὲν ἦτο ὑψηλότερον τοῦ πατριωτισμοῦ τῆς κόρης. Προσευχηθεῖσα πρὸς τὸν Ὑψίστον πηδᾷ ἀπὸ μιᾶς τῶν ἐπάλξεων, πίπτει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀναίσθητος καὶ τὴν πρωίαν συλλαμβάνεται καὶ πάλιν.

— Ἰησοῦ Χριστέ μου! εἶπε μόλις συνελθούσα, σῶσον τὴν δυστυχῆ πόλιν.

Ἡ δέσπαις τῆς εἰσηκούσθη καὶ ἡ Κομπιέννη ἐσώθη μετ' ὀλίγον ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, ὡς ἐσώθη καὶ ὅλη ἡ Γαλλία ἐκδιώξασα μετὰ πέντε ἔτη τοὺς Ἀγγλους ἀπὸ πάσης τῆς χώρας τῆς καὶ ἐπληρώθη οὕτω ἡ πρόρρησις τῆς Παρθένου, ἣτις εἶπε πρὸς τὸν Cauchon λυσῶντα ἐκμίους.

— Ἐπίσκοπε, πρὶν ἢ παρέλθωσιν ἔτη ἐπτὰ ὁ Θεὸς θὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Ἀγγλους ἀπὸ τῆς Γαλλίας.

Μετήχθη τότε ἡ κόρη δεσμία εἰς Crotoy ἵνα παραδοθῆ εἰς τοὺς Ἀγγλους καθ' ὁδὸν δ' αἱ γυναῖκες τῶν πόλεων, δι' ὧν διήλθεν ἡ πένθιμος ἐκείνη συνοδία, κατεφίλου τὰς βαρεῖας ἀλύσεις τῆς ὡς ἄλλοτε ποτε αἱ γυναῖκες τῆς Ἱερουσαλήμ κατεφίλου τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος ἀγομένου εἰς τοῦ Κρανίου τὸν τόπον.

Λαβόντες οἱ Ἀγγλοὶ κατοχὴν τοῦ θύματός αὐτῶν, μετέφερον τὴν παρθένον εἰς Rouen μακρὰν τῶν Παρισίων φοβούμενοι τοὺς ἐκεῖ φίλους τοῦ Γάλλου βασιλέως. Ἐκεῖ τὴν ἐκλείσαν εἰς κλωβὸν σιδηροῦν, ὁ δὲ κατασκευάσας τὸν κλωβὸν ἐκείνον σιδηροουργὸς Castille κατέθεσεν ἐνόρκως ὡς μάρτυς ἐν τῇ δίκῃ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κόρης ὅτι ὑπτιον ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ προσέδεσαν τὸ δυστυχὲς παιδίον ἀπὸ τοῦ λαίμου, τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν καὶ τὴν ἀφῆκον οὕτω ἀπὸ τοῦ τέλους Δεκεμβρίου 1430 μέχρι τῆς 21 Φεβρουαρίου 1431, ἥτοι 55 ἡμέρας, περιβλεπτον ἐξωθεν τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων, ὡς θηρίον κατακείμενον καὶ ἐκεῖ οἱ ἄνδρες ὑβρισταὶ τῆς ἐρχόμενοι ἐνέπτυσαν καὶ ἐνέπαιζον τὴν ἐλευθερώσαν τὴν πατρίδα τῆς ἠρωίδας κόρης.

Ἔνῳ δὲν λαλεῖ ἐδῶ μυθῶδες μαρτυρολογικὸν συναξάριον. Ὅτι ἀκούετε εἶναι ἡ ἀψευδὴς φωνὴ τῆς ψυχρᾶς ἱστορίας μαρτυρομένη ὑπὸ ἐνόρκων καταθέσεων ἐν τοῖς σωζομένοις ἐπισήμοις πρακτικοῖς.

Ἐκεῖ, ἐξω τοῦ κλωβοῦ τῆς, ἐλθὼν ἡμέραν τινὰ ὁ πωλήσας αὐτὴν εἰς τοὺς Ἀγγλους δούξ τοῦ Λουξεμβούργου μετὰ δύο Ἀγγλων στρατηγῶν τοῦ Warwick καὶ τοῦ Stafford ἐν ὑποκριτικῇ μετανοίᾳ τῆ προέτεινε νὰ τὴν ἐξαγοράσῃ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ὑποσχεθῆ ὅτι δὲν θὰ πολεμήσῃ πλέον κατὰ τῶν Ἀγγλων. Ἄλλ' ἡ νεᾶνις ἠρήνηθη.

— Γνωρίζω καλῶς, τῷ εἶπεν ἀγερώχως ἡ κατακείμενη κόρη, ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ θὰ με θανατώσωσι διότι νομίζουσιν ὅτι τότε θὰ κατακτήσωσι τὸ βασίλειον τῆς Γαλλίας. Ἀλλὰ καὶ ἂν γίνουσι ἑκατὸν χιλιάδας φορὰς περισσότεροι ἢ ὅσον εἶναι, πάλιν δὲν θὰ τὸ λάβουν τὸ βασίλειον αὐτό.

Ἐκμανεῖς τότε ὁ παριστάμενος λόρδος Stafford ἔσυρε τὸ ξίφος του ἵνα πλήξῃ τὴν δεσμίαν καὶ ἀνυπεράσπιστον κόρην, ἀλλ' ὁ Warwick τὸν ἐκράτησε. Θάνατος τόσον ταχὺς ἀντέκειτο εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν Ἀγγλων.

Ἡ ἀνάκρισις καὶ ἡ δίκη τῆς Ἰωάννας δ' Ἄρκ δι-

ήρκεσε πέντε περίπου μήνας υπό τὴν προεδρείαν καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπισκόπου Cauchon. Τὴν φωνὴν τοῦ νόμου ἀρνούμενου εἰς τοὺς δικαστὰς ἐκείνους ἀρμοδιότητα (διότι οὔτε ἡ κατοικία τῆς παρθένου οὔτε ἡ ἀποδιδόμενη αὐτῇ πρᾶξις συνέπιπτον ἐν τῷ τόπῳ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν), κατέπνιξεν ἡ φωνὴ τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐκδικήσεως καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἀντεποιήθησαν ἀνυπαρκτον δικαστικὴν ἐξουσίαν ἵνα δολοφονήσωσι τὸ παιδίον.

Ἐπερβαίνει ἀληθῶς πᾶσαν δύναμιν γραφίδος ἡ περιγραφή τῆς φοβερᾶς μονομαχίας ἣτις διεξήχθη ἐπὶ πέντε ὅλους μήνας μεταξύ τῆς ἀτυχοῦς ἐκείνης ἀθώως καὶ περικαλλοῦς κόρης, καθημένης δεσμίας ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου τῆς ἄνευ συνηγόρου, ἄνευ φίλου τινος καὶ τῶν ἀπέναντι αὐτῆς 50 θεολόγων, νομομαθῶν, μοναχῶν καὶ ἐποσκόπων, ἐπιμελῶς στρατολογηθέντων καὶ μίαν μόνην ἐχόντων ἐκ τῶν προτέρων ἀδιάσειστον πρόθεσιν νὰ καταδικάσωσι τὴν κόρην ἐπὶ αἰρέσει καὶ μαγείᾳ, ἐν πλήρει γνώσει τῆς ἀθωότητος αὐτῆς, ὅπως ἐκτελέσωσι τὸ δολοφόνον τῆς ἐκδικήσεως σχέδιον.

Ἐνώπιον τῶν βασιανιστικῶν ὀργάνων ἐκτεθειμένων ὑπὸ τὰς ὄψεις τῆς κόρης εἰς διαρκῆ ἀπειλὴν ἡ δῆθεν ἐκκλησιαστικὴ ἐκείνη δικαστικὴ ἀρχὴ δὲν ἐδίστασε νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ εἰδεχθέστερα μέσα ὅπως ἐκδίασῃ τὴν κόρην νὰ ὁμολογήσῃ ἐνοχὴν ἀνυπαρκτον, καὶ δὲν ἀπέμεινε μέσον δόλου, κατασκοπείας, ἀπάτης καὶ θηριώδους ἀσπλαγχνίας, ὅπερ νὰ μὴ μετῆλθεν ὁ ἐπίσκοπος Cauchon καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ δικαστήριον, ἵνα στήσῃ τὴν πυρὰν τῆς μάρτυρος κόρης.

Οἱ γινώσκοντες τὴν περιώνυμον σοφιστικὴν τῶν πάλαι ἰησουϊτῶν θεολόγων διαλεκτικὴν, δι' ἧς, ἐξονιχίζοντες οὗτοι καὶ τὰ λεπτότερα θεολογικὰ ζητήματα κατὰ τὸ ἐκάστοτε συμφέρον, κατάρθουν νὰ καταλήγωσιν εἰς συμπεράσματα ἀντίθετα τῶν ἀληθῶν ἢ εἰς διλήμματα ἀπὸ πάσης ὄψεως ὀλέθρια διὰ τὸν ἐρωτώμενον, δύναται ἴσως νὰ συλλάβῃ ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν τῆς πάλης ἐκείνης.

Καὶ ὅμως ἡ ἀμαθὴς ἐκείνη ποιμενίς, ἧς τὴν νεαρὰν καρδίαν ἐπλήρου τόση πρὸς τὴν πατρίδα τῆς ἀγάπη καὶ τόση εὐσέβεια, ἣτις νυχθημερὸν φέρουσα βαρείας ἀλύσεις τὴν μὲν ἡμέραν κατεπονεῖτο ἐπὶ ὥρας πολλὰς ἀνακρινόμενη, τὴν δὲ νύκτα δεσμία πάντοτε κατεσκοπεύετο καὶ εἰς αὐτὰ τῆς ἀκόμη τὰ ὄνειρα, ἡ ποιμενίς ἐκείνη τόσον εὐστόχως διεξέφευγε καὶ ἀνέτρεπε τὰς παγίδας τῆς δολοφόνου ἐκείνης ἀνακρίσεως, ὥστε κατέπληξε καὶ αὐτοὺς τοὺς δημίους τῆς.
(ἀκολουθεῖ)

Ἰωάννης Φραγκιάς.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ διαπρεπὴς ἡμῶν συνεργάτις κυρία Ἐλένη Σ Λάμαρη ἐν τῇ διεθνείᾳ ἐκθέσει τοῦ Ζαππείου ἔλαβε τὸ χρυσοῦν μετάλλιον μετὰ διπλώματος διὰ λαμπρὰς αὐτῆς μουσικὰς συνθέσεις ἐξ' ᾧ συγχαίρομεν αὐτῇ ἐγκαρδίως.

* *

Κοιψόταται, καλλιτεχνικόταται καὶ σπαρταριετὰ ἐξήλθον ἐκ τῶν πιστηρίων αἱ «Φω:οσκιᾶσεις» τοῦ φίλου καὶ συνκλήρου κ. Δ. Ἰ. Καλογεροπούλου, τοῦ γνωστοτάτου λογιῶν καὶ διευθυντοῦ τῆς «Πινακοθήκης», τοῦ μίνου καλλιτεχνικοῦ περιοδικοῦ, τοῦ ἀναπληροῦντος σπουδαίαν παρ' ἡμῖν ἔλλειψιν. Χειρίζομενος τὸν κλάμιν μετὰ χάριτος, λεπτότητος καὶ καλλιπερίας, ἔτον ὀλίγον τῶν παρ' ἡμῖν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς λογοτεχνίας γραφίντων, ὁ κ. Δ. Ἰ. Καλογερόπουλος, περιέλαβεν εἰς τὰς «Φω:οσκιᾶσεις» του, κατεστολισμένας δι' εἰκόνων, σειρὰν διηγημάτων καὶ ἄλλων πεζογραφημάτων, ἀμιλλωμένων πρὸς ἄλληλα κατὰ τὴν καλλιπέειαν καὶ τὴν φαντασίαν Ἐκ τῶν μικρῶν τούτων ἀριστουργημάτων, τῇ εὐγενείᾳ παραχωρήσει τοῦ συγγραφέως, ἀπεσπάσαμεν τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Μία εἰκὼν» χρονογράφημα, ὅπερ δημοσιεύομεν ἐν ἄλλῃ στήλῃ τῆς «Ἀττικῆς Ἴριδος».

* *

Ὁ διευθύνων τὸ μικρὸν μὲν τὸ δέμας, ἀλλ' ἀξιόλογον περιοδικὸν «Φυλλίς» ἀξιότιμος νέος κ. Ε. Π. Κεφαλάς κατὰ τὸ διετὲς διάστημα τῆς σταδιοδρομίας αὐτοῦ ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ καὶ ζηλον ἐπέδειξεν ἐπαινετὸν καὶ ἐπιμονὴν οὐ τὴν τοχούσαν ὅπως καταστήσῃ τὴν «Φυλλίδα» φύλλον ἀγαπητὸν καὶ ἀξιανάγνωστον, ἰδίως παρὰ τῇ νεολαίᾳ, παρ' ἣ ἀριθμεῖ λεγεῶνα θαυμάτων. Ἐνθαρρυνόμενος δὲ ἐκ τῆς ὑποδοχῆς, ἧς τυγχάνει τὸ περιοδικόν του, ἐπὶ διετίαν ὅλην ἀνελλιπῶς ἐἰδοθὲν, ἀπεφάσισε νὰ εὐρύνη τὸν γῶρὸν του, ἀνακαινίζων ἅμα αὐτὸ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκδόσεως. Ἐν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν ὅτι, μετὰ τὰς ἐπενεγθησομένας βελτιώσεις, ἡ «Φυλλίς» ἔσεται τὸ εὐωότερον τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδόμενων φύλλων, προσιωνιζόμεθα ὅτι ἡ προκοπὴ αὐτῆς εἶναι ἐκ τῶν προτέρων ἐξησφαλισμένη. Ἐτησίᾳ συνδρομὴ αὐτῆς εἶναι δραχμαὶ 4 εἰς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ φρ. 5 εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ὅρος δ' ἀπαράβατος ἡ προπληρωμὴ.

* *

Σπουδαίαν ἔλλειψιν ἀναπληροῖ παρ' ἡμῖν ἡ παρὰ τοῦ διακεκριμένου δημοσιογράφου κ. Δ. Ζωγραφίδου ἐκδιδόμενη γαλλοελληνικὴ ἐβδομαδιαία Ἐφημερίς «Courrier d'Orient» Ταχυδρόμος τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἔφημερίς αὕτη περιέχουσα ἀρθρογραφίαν πολιτικὴν πολλοῦ λόγου ἀξίαν καὶ μελέτας κοινωνικοπολιτικὰς ὑπὸ δεδοκιμασμένων καλῶν γραφομένων, ἔνεκα τῆς εὐρείας αὐτῆς διαδόσεως ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἀποτελεῖ σπουδαῖον πνευματικὸν σύνδεσμον τῶν ἔσω πρὸς τοὺς ἔξω Ἑλληνας, διὰ δὲ τῆς εἰς διπλὴν γλῶσσαν συντάξεως αὐτῆς καθίσταται ὄργανον ἐπωφελέστατον εἰς τὴν διερμήνευσιν παρὰ τοῖς ξένοις τῶν ἀπαραγράπτων δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τῶν φιλαρπάγων καὶ κατακτητικῶν σκοπῶν τῶν πολυωνύμων φυλετικῶν αὐτοῦ ἀντιπάλων, ἐν τῇ παρουσίᾳ μάλιστα στιγμῆ, ὅτε, ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε, ἔχει ἀνάγκην τῆς καθοδηγήσεως τοῦ φρονήματος τῶν ἰσχυρῶν ὑπὲρ τῶν ἐθνογραφικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων καὶ ἀπαιτήσεων.

Κ. Δρς'

Τύποις «Νομικῆς»,